

ROZHODNUTIA

ROZHODNUTIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2021/820

z 20. mája 2021

o strategickom inovačnom programe Európskeho inovačného a technologického inštitútu (EIT) na roky 2021-2027: stimulácia inovačného talentu a inovačnej kapacity Európy, ktorým sa ruší rozhodnutie č. 1312/2013/EÚ

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 173 ods. 3,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po predložení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru ⁽¹⁾,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom ⁽²⁾,

keďže:

- (1) V nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/819 ⁽³⁾, a najmä v jeho článku 4 sa stanovuje prijatie strategického inovačného programu (ďalej len „SIP“).
- (2) V SIP by sa mali stanoviť prioritné oblasti a stratégia Európskeho inovačného a technologického inštitútu (ďalej len „EIT“) na príslušné sedemročné obdobie v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/695 ⁽⁴⁾, mali by sa stanoviť kľúčové akcie EIT a mal by obsahovať posúdenie očakávaného sociálneho, ekonomického a environmentálneho vplyvu EIT, jeho osvetových činností a jeho kapacity na vytváranie najlepšej inovačnej pridanej hodnoty. V SIP by sa mali zohľadniť výsledky sústavného monitorovania a pravidelného nezávislého hodnotenia EIT.
- (3) V SIP by sa malo tiež zohľadniť strategické plánovanie Horizont Európa – rámcového programu pre výskum a inovácie (ďalej len „Horizont Európa“), ktorý bol zriadený nariadením (EÚ) 2021/695, stanovíť a podporovať primerané synergie a komplementárnosť medzi činnosťami EIT a ďalšími príslušnými únijnými, vnútroštátnymi a regionálnymi iniciatívami, nástrojmi a programami a zabezpečiť súlad s prioritami a záväzkami Únie vrátane tých, ktoré boli uvedené v oznámeniach Komisie z 11. decembra 2019 o Európskej zelenej dohode, z 27. mája 2020 o rozpočte EÚ umožňujúcom realizáciu plánu obnovy Európy (ďalej len „Plán obnovy pre Európu“), z 19. februára 2020 o európskej dátovej stratégii, z 10. marca 2020 o stratégii pre MSP pre udržateľnú a digitálnu Európu a z 10. marca 2020 o novej priemyselnej stratégii pre Európu a tých, ktoré súvisia s dosahovaním strategickej autonómnosti Európy pri zachovaní otvorenej ekonomiky.
- (4) V SIP by sa mal uviesť odhad finančných potrieb a zdrojov na budúce činnosti EIT. Taktiež by mal obsahovať orientačný finančný plán na obdobie trvania príslušného viacročného finančného rámca (ďalej len „VFR“).

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 47, 11.2.2020, s. 69.

⁽²⁾ Pozícia Európskeho parlamentu z 27. apríla 2021 (zatiaľ neuverejnená v úradnom vestníku) a rozhodnutie Rady z 10. mája 2021.

⁽³⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/819 z 20. mája 2021 o Európskom inovačnom a technologickom inštitúte (pozri stranu 61 tohto úradného vestníka).

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/695 z 28. apríla 2021, ktorým sa zriaďuje Horizont Európa – rámcový program pre výskum a inovácie, stanovujú jeho pravidlá účasti a šírenia a zrušujú nariadenia (EÚ) č. 1290/2013 a (EÚ) č. 1291/2013 (Ú. v. EÚ L 170, 12.5.2021, s. 1).

- (5) S cieľom zabezpečiť kontinuitu činností EIT a znalostných a inovačných spoločenstiev (ďalej len „ZIS“) v súlade s príslušnými ustanoveniami nariadenia (EÚ) 2021/695 by toto rozhodnutie malo nadobudnúť účinnosť čo najskôr a malo by sa uplatňovať so spätnou účinnosťou od 1. januára 2021.
- (6) Keďže ciele tohto rozhodnutia nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale z dôvodov jeho rozsahu a nadnárodného charakteru ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o Európskej únii. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku toto rozhodnutie neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie týchto cieľov.
- (7) Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1312/2013/EÚ ⁽⁵⁾ by sa malo zrušiť,

PRIJALI TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Týmto sa na obdobie od roku 2021 do roku 2027 prijíma strategický inovačný program (ďalej len „SIP na roky 2021 – 2027“) Európskeho inovačného a technologického inštitútu, ako je stanovený v prílohe.

Článok 2

SIP na roky 2021 – 2027 sa vykonáva v súlade s nariadením (EÚ) 2021/819

Článok 3

Rozhodnutie č. 1312/2013/EÚ sa zrušuje s účinnosťou od 1. januára 2021.

Článok 4

Toto rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom jeho uverejnenia v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Uplatňuje sa od 1. januára 2021.

V Bruseli 20. mája 2021

Za Európsky parlament

Predseda

D. M. SASSOLI

Za Radu

predseda

A. P. ZACARIAS

⁽⁵⁾ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1312/2013/EÚ z 11. decembra 2013 o strategickom inovačnom programe Európskeho inovačného a technologického inštitútu (EIT): príspevok EIT k vytváraniu inovatívnejšej Európy (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 892).

PRÍLOHA

STRATEGICKÝ INOVAČNÝ PROGRAM EURÓPSKEHO INOVAČNÉHO A TECHNOLOGICKÉHO INŠTITÚTU
NA ROKY 2021 – 2027

Obsah

1.	Úvod	94
1.1.	Kontext	94
1.2.	Kľúčové výzvy	95
1.3.	Postavenie v rámci programu Horizont Európa	97
2.	Stanovenie ambiciózných cieľov: Stratégia EIT a ciele na roky 2021 – 2027	98
3.	Stimulácia inovačného talentu a inovačnej kapacity Európy: kľúčové akcie	98
3.1.	Podpora existujúcich ZIS	98
3.2.	Zvýšenie regionálneho vplyvu ZIS	99
3.3.	Zakladanie nových ZIS	100
3.4.	Podpora inovačnej a podnikateľskej kapacity vysokoškolského vzdelávania	101
3.5.	Prierezové činnosti EIT	102
3.5.1.	Komunikácia a šírenie	102
3.5.2.	Identifikácia a výmena osvedčených postupov so zainteresovanými stranami	103
3.5.3.	Medzinárodná spolupráca a globálna osvetová činnosť	103
3.6.	Zabezpečenie fungovania: prevádzkový režim	104
3.6.1.	Prevádzkový model ZIS	104
3.6.2.	Model financovania ZIS	105
3.6.3.	Zníženie administratívnej záťaže	106
3.6.4.	Vzťah EIT so ZIS po ukončení dohody o partnerstve	106
3.7.	Synergie a komplementárnosť s ostatnými programami Únie	106
4.	Riešenie krízy spôsobenej výskytom ochorenia COVID-19	108
5.	Zdroje	108
5.1.	Rozpočtové potreby	108
5.2.	Vplyv (monitorovanie a hodnotenie)	109
5.2.1.	Predkladanie správ a monitorovanie	109
5.2.2.	Hodnotenie, priebežné preskúmanie a komplexné posúdenie	111
	Dodatok 1	112
	Dodatok 2	115

1. ÚVOD

V tomto strategickom inovačnom programe sa stanovujú prioritné oblasti a stratégie Európskeho inovačného a technologického inštitútu (ďalej len „EIT“) na roky 2021 – 2027 (ďalej len „SIP na roky 2021 – 2027“). Stanovujú sa v ňom ciele, kľúčové akcie, spôsob fungovania, očakávané výsledky a dosah EIT, ako aj odhad potrebných zdrojov. SIP na roky 2021 – 2027 zabezpečí potrebnú konzistentnosť EIT s programom Horizont Európa.

SIP na roky 2021 – 2027 vychádza z posúdenia vplyvu, ktoré vykonala Komisia. Zohľadňuje sa v ňom návrh o SIP, ktorý pripravil EIT a ktorý bol predložený Komisii 20. decembra 2017 v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 294/2008 ⁽¹⁾. Takisto sa v ňom zohľadňuje nariadenie (EÚ) 2021/695, a najmä kľúčová úloha EIT ako súčasť piliera III „Inovatívna Európa“ a jeho prispievanie k riešeniu globálnych a spoločenských výziev vrátane stanovených cieľov a záväzkov v oblasti klímy a cieľov Organizácie Spojených národov (ďalej len „OSN“) v oblasti udržateľného rozvoja a k pilieru I „Excelentná veda“ a k pilieru II „Globálne výzvy a konkurencieschopnosť európskeho priemyslu“ programu Horizont Európa. SIP na roky 2021 – 2027 vychádza z poznatkov získaných z predchádzajúcich rokov činnosti EIT a z výsledkov rozsiahleho konzultačného procesu s kľúčovými zainteresovanými stranami.

V SIP na roky 2021 – 2027 sa zohľadňuje strategické plánovanie programu Horizont Európa, aby sa zabezpečila konzistentnosť s činnosťami programu Horizont Európa, ako aj synergie s inými príslušnými programami Únie, a konzistentnosť s prioritami a záväzkami Únie vrátane tých, ktoré sa týkajú Európskej zelenej dohody, Plánu obnovy pre Európu, európskej dátovej stratégie, stratégie pre MSP pre udržateľnú a digitálnu Európu a novej priemyselnej stratégie pre Európu a dosiahnutia strategickej autonómie Európy, a tých, ktoré súvisia s dosahovaním otvorenej ekonomiky. Okrem toho prispieva k riešeniu globálnych a spoločenských výziev vrátane cieľov v oblasti udržateľného rozvoja podľa zásad Parížskej dohody prijatej na základe Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy ⁽²⁾ a k dosiahnutiu hospodárstva s nulovou bilanciou emisií skleníkových plynov najneskôr do roku 2050. SIP sa zameriava aj na zvýšenie komplementárnosti a synergií medzi činnosťami EIT a vnútroštátnymi a regionálnymi programami a prioritami financovania.

1.1. Kontext

EIT bol zriadený v roku 2008 s cieľom prispievať k udržateľnému hospodárskemu rastu a konkurencieschopnosti posilňovaním inovačnej kapacity Únie a členských štátov. Bol priekopníkom integrácie vysokoškolského vzdelávania, výskumu a inovácií (ďalej len „vedomostný trojuholník“) so silným dôrazom na podnikateľský talent, vytváranie podnikov a inovačné zručnosti.

Od svojho zriadenia sa dokázal EIT postupne etablovať ako jedinečný nástroj na riešenie spoločenských výziev integráciou vedomostného trojuholníka. EIT funguje najmä prostredníctvom svojich znalostných a inovačných spoločenstiev (ďalej len „ZIS“) ⁽³⁾. V súčasnosti existuje osem ZIS, ktoré vyvíjajú činnosť v oblastiach zmeny klímy, digitálnej transformácie, energetiky, potravinárstva, zdravia, surovín, mestskej mobility a výroby s pridanou hodnotou.

ZIS zatiaľ pozostáva z piatich až desiatich stredísk spoločného umiestnenia ⁽⁴⁾, ktorých úlohou je pôsobiť ako geografické centrá, ktoré poskytujú aj fyzický priestor na miestnu interakciu v rámci inovačného ekosystému a na praktickú integráciu vedomostného trojuholníka. Organizácia a štruktúra ZIS vyplýva z ich relevantných vnútroštátnych a regionálnych súvislostí a je založená na celoeurópskej sieti existujúcich laboratórií, kancelárií či akademických inštitúcií partnera ZIS.

ZIS sa zameriavajú na riadenie portfólií činností vedomostného trojuholníka prostredníctvom:

- a) činností v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy s výraznými podnikateľskými zložkami na účely odbornej prípravy talentov ďalšej generácie vrátane návrhu a vykonávania programov, najmä na magisterskej a doktorandskej úrovni pod značkou EIT, najmä označením kvality, ktoré EIT udeľuje vzdelávaciemu programu ZIS, ktorý spĺňa špecifické kritériá kvality týkajúce sa okrem iného podnikateľského vzdelávania a inovačného učebného plánu učenia sa praxou, vzdelávací program EIT je pritom kľúčovým prvkom rozvoja mimoriadne podnikavých a zručných inovátorov, a preto sú také dôležité programy a činnosti zamerané na rozvoj podnikania a digitálnych zručností a na rekvalifikáciu a zvyšovanie kvalifikácie ľudských zdrojov z hľadiska celoživotného vzdelávania;

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 294/2008 z 11. marca 2008, ktorým sa zriaďuje Európsky inovačný a technologický inštitút (Ú. v. EÚ L 97, 9.4.2008, s. 1).

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 282, 19.10.2016, s. 4.

⁽³⁾ Podľa vymedzenia pojmu v článku 2 bode 2 nariadenia (EÚ) 2021/819.

⁽⁴⁾ Podľa vymedzenia pojmu v článku 2 bode 3 nariadenia (EÚ) 2021/819.

- b) činností, ktoré podporujú výskum a inovácie na vývoj inovačných a udržateľných produktov, procesov, technológií, služieb a netechnologických riešení, ktorými sa riešia konkrétne podnikateľské príležitosti alebo sociálny cieľ;
- c) činností vytvárania podnikov a činností podpory, ako sú programy akceleratorov na pomoc podnikateľom pri premieňaní nápadov na úspešné podniky a urýchľovanie procesu rastu a rozvoja.

Zameranie sa na globálne a spoločenské výzvy prostredníctvom integrácie vedomostného trojuholníka, kde sa začleňujú činnosti vysokoškolského vzdelávania do inovačného hodnotového reťazca, je charakteristickým znakom EIT, ktorým sa odlišuje od iných inovačných nástrojov.

Prístup EIT pomáha pri budovaní odolnosti a zvyšovaní udržateľnosti a prispieva k vzniku postupných a disruptívnych inovácií s cieľom účinne riešiť zlyhania trhu a pomáhať transformovať priemyselné odvetvia a podporovať vytváranie startupov, spin-off podnikov a malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“). EIT umožňuje vytváranie dlhodobých podnikateľských stratégií na riešenie globálnych výziev a pomáha pri vytváraní rámcových podmienok, ktoré sú nevyhnutným predpokladom rastu dobre fungujúceho inovačného ekosystému a rozvíjania inovácií. V nariadení (EÚ) 2021/819 sa stanovuje cieľ, aby sa ZIS stali finančne udržateľnými ⁽⁵⁾, čo je jedinečná vlastnosť, s cieľom vytvoriť inovácie orientované na podnikanie a výsledky. V tejto súvislosti majú ZIS vypracovať a realizovať stratégie na vytváranie príjmov, aby si dokázali zachovať inovačný ekosystém a činnosti vedomostného trojuholníka aj po uplynutí platnosti dohôd o grante.

EIT tak ponúka dynamickú platformu na zakladanie, rozširovanie, monitorovanie a podporu ZIS s významnými sieťovými účinkami a pozitívnymi externými vplyvmi. ZIS v prvej vlne (EIT Digital, EIT Climate-ZIS a EIT InnoEnergy) začatej v roku 2009 sú zriadené a stabilizované a platnosť ich dohôd o partnerstve má uplynúť po roku 2024 v súlade s maximálnym trvaním grantu. Druhá a tretia generácia ZIS (EIT Health a EIT Raw Materials začaté v roku 2014, EIT Food začatá v roku 2016) sa stabilizujú. V roku 2019 začali svoju činnosť obidve ZIS EIT Urban Mobility a EIT Manufacturing zriadené v decembri 2018.

Do roku 2019 sa na ôsmich ZIS zúčastňovalo viac ako 600 podnikov, 250 inštitúcií vysokoškolského vzdelávania ⁽⁶⁾, 200 výskumných organizácií ⁽⁷⁾ a viac ako 50 organizácií a orgánov občianskej spoločnosti.

V kontexte pretrvávajúcich regionálnych rozdielov v oblasti inovačnej výkonnosti v Európe spustil EIT v roku 2014 regionálny inovačný program (ďalej len „RIS“) ⁽⁸⁾ na rozšírenie svojho dosahu na krajiny s nízkou alebo priemernou úrovňou inovácií. Prostredníctvom RIS rozšíril EIT svoje činnosti po celej Európe a krajinám (a regiónom v týchto krajinách) s nízkou a priemernou výkonnosťou inovácií, ako sú klasifikované v európskom prehľade výsledkov inovácií (ďalej len „EIS“) ponúka príležitosti zapojiť sa do činností vedomostného trojuholníka v rámci spoločnosti ZIS.

EIT dokázal pružne reagovať a v súlade s nariadením (ES) č. 294/2008 vypracovať zásady a pravidlá na úspešné riadenie ZIS pod celkovým zastrešením programu Horizont 2020 zriadeným nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1291/2013 ⁽⁹⁾. Jeho prevádzková nezávislosť mu umožnila odskúšať a efektívne realizovať množstvo novínok v oblasti riadenia svojich prijímateľov, ako napríklad mechanizmus súťažného financovania, ciele finančnej udržateľnosti a špecifické kľúčové ukazovatele výkonnosti.

1.2. Kľúčové výzvy

Za posledné roky sa tempo inovácií dramaticky zrýchlilo. Inovácie pretvárajú hospodárske odvetvia, od základu menia existujúce podniky a prinášajú nevídané príležitosti. Vzhľadom na meniaci sa globálny hospodársky poriadok a silnejúcu medzinárodnú konkurenciu musí Únia okrem iného zapojiť všetky talenty, zvýšiť účasť žien a podporiť rýchly prenos výsledkov výskumných a inovačných činností na trh a spoločnosť s cieľom zvýšiť inovačnú kapacitu v celej únii. Spoločné navrhovanie, spolupráca a spoločná tvorba naprieč viacerými disciplínami a oblasťami vysokoškolského vzdelávania, výskumu a podnikania neboli nikdy také dôležité na prispievanie

⁽⁵⁾ Podľa vymedzenia pojmu v článku 2 bode 16 nariadenia (EÚ) 2021/819 .

⁽⁶⁾ Podľa vymedzenia pojmu v článku 2 bode 7 nariadenia (EÚ) 2021/819 .

⁽⁷⁾ Podľa vymedzenia pojmu v článku 2 bode 6 nariadenia (EÚ) 2021/819 .

⁽⁸⁾ Podľa vymedzenia pojmu v článku 2 bode 10 nariadenia (EÚ) 2021/819 a v oddiele 3.2 tejto prílohy.

⁽⁹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1291/2013 z 11. decembra 2013, ktorým sa zriaďuje program Horizont 2020 – rámcový program pre výskum a inováciu 2014 – 2020) a zrušuje rozhodnutie č. 1982/2006/ES (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 104).

k riešeniu globálnych výziev súvisiacich so zmenou klímy, stratou biodiverzity a neudržateľným využívaním prírodných zdrojov, digitálnou a sociálnou transformáciou, demografickými zmenami a budúcnosťou zdravotnej starostlivosti a potravinárstva.

Po prvé, šírenie ochorenia COVID-19 malo veľký vplyv na naše hospodárstva a spoločnosti, narušilo hospodársku činnosť a ovplyvnilo systémy zdravotnej starostlivosti, pracovné miesta a blahobyt. Na riešenie krízy je potrebná kombinácia krátkodobých a výhľadových opatrení s cieľom poskytnúť okamžitú podporu hospodárstvám a zúčastneným stranám a zároveň zabezpečiť potrebné podmienky na obnovu.

Preto je dôležité identifikovať a riešiť výzvy súvisiace s krízami vrátane prístupu k financiám s cieľom obnoviť dôveru medzi všetkými zúčastnenými stranami, ako aj podporiť rozvoj a vykonávanie riešení na zmiernenie vplyvu kríz na spoločnosť. Programy na podporu inovácií, zakladania a zlepšovania podnikov, podnikateľských a inovačných zručností sú zároveň kľúčom k nasmerovaniu hospodárstva Únie na správnu cestu a k rýchlejšej obnove.

Ukázalo sa, že silnejšie inovačné ekosystémy reagujú na krízy rýchlejšie a ráznejšie. V záujme urýchlenia obnovy a schopnosti riešiť budúce núdzové situácie sú investície do zlepšenia koordinačných kapacít v rámci inovačných ekosystémov nevyhnutné na zvýšenie ich odolnosti a schopnosti reagovať, aby sa urýchlene dosiahli potrebné riešenia.

V strednodobom a dlhodobom horizonte sa všetky ZIS musia prispôbiť vplyvom šoku a zabezpečiť agilitu a flexibilitu s cieľom nájsť a využívať nové príležitosti. ZIS vďaka svojmu miestne orientovanému prístupu prostredníctvom stredísk spoločného umiestnenia a centier RIS ⁽¹⁰⁾ v celej Európe prispievajú k posilňovaniu miestnych inovačných ekosystémov okrem iného podporou užšej interakcie medzi aktérmi vedomostného trojuholníka a uprednostnením lepšie koordinovaných vzťahov s finančnými a verejnými inštitúciami, ako aj s občanmi.

Po druhé, dnešné spoločnosti a hospodárstva sú čoraz častejšie poháňané zručnosťami a schopnosťami ľudí a organizácií, pokiaľ ide o premietnutie nápadov do nových produktov, procesov, služieb, podnikov a spoločenských modelov. Inovácie, podnikateľská kultúra, prenikanie inovačných riešení na trh a zvýšené investície do vzdelávania, výskumu a inovácií budú mať zásadný význam, ak má Únia uspieť vo svojom prechode na konkurencieschopnú, digitálnu, klimaticky neutrálnu a inkluzívnu spoločnosť. Silne potreba ďalej podnecovať spoluprácu medzi disciplínami a medziodborové vzdelávanie, ako aj inovačnú kapacitu inštitúcií vysokoškolského vzdelávania v celej Únii. EIT zastáva jedinečné postavenie v rámci programu Horizont Európa na splnenie tejto potreby.

Po tretie, fyzická blízkosť je jedným z kľúčových faktorov vzniku inovácií. Iniciatívy zamerané na rozvoj inovačných sietí a poskytovanie služieb, ktoré podporujú tvorbu, spoločné využívanie a odovzdávanie vedomostí zohrávajú hlavnú úlohu pri posilňovaní interakcií medzi akademickou obcou, výskumnými organizáciami, podnikmi, verejnými orgánmi a jednotlivcami. Ako však vyplýva z výročného EIS, výkonnosť v oblasti výskumu a inovácií sa v jednotlivých častiach Únie napriek tomu stále do značnej miery líši. Inovácie by mali byť v prvom rade inkluzívne a úzko späté s miestnymi územnými celkami, s osobitným dôrazom na väčšie zapojenie MSP a organizácií tretieho sektora. Činnosti EIT sú vhodné na to, aby prispievali k posilneniu miestnych inovačných ekosystémov so silným európskym rozmerom a poskytovali nové modely pre udržateľné hospodárstvo. Činnosti EIT a ZIS sa majú ešte čoraz viac prepojiť s regionálnymi stratégiami a stratégiami pre inteligentnú špecializáciu ⁽¹¹⁾.

Po štvrté, pre životaschopné inovačné ekosystémy je potrebná kombinácia znalostí, investícií, infraštruktúry a talentu. Na zabezpečenie riadneho a účinného investovania z obmedzených zdrojov a na využitie iných zdrojov financovania zameraných na dosiahnutie finančnej udržateľnosti musia byť zavedené rámcové podmienky spolupráce medzi oblasťami európskeho výskumu, vzdelávania a inovácií, ako aj silné synergie. Posilňovanie integrácie vedomostného trojuholníka cez ZIS, a to aj prostredníctvom zapojenia nových partnerov v iných odvetviach, krajinách a regiónoch je osvedčený spôsob, ako podporiť prostredie vhodné pre inovácie a je hlavným cieľom EIT.

⁽¹⁰⁾ Podľa vymedzenia pojmu v článku 2 bode 4 nariadenia (EÚ) 2021/819.

⁽¹¹⁾ Podľa vymedzenia pojmu v článku 2 bode 2 nariadenia (EÚ) 2021/695.

1.3. Postavenie v rámci programu Horizont Európa

V kontext nariadenia (EÚ) 2021/695 sa Komisia rozhodne zaviazala ďalej zvyšovať inovačný potenciál Európy, aby mohla reagovať na budúce výzvy. Pri podpore inovácií zohráva EIT významnú úlohu, pretože spája podnikanie, vzdelávanie, výskum, subjekty verejného sektora a občiansku spoločnosť, a táto úloha je posilnená jeho začlenením do piliera III „Inovatívna Európa“ programu Horizont Európa. V nariadení (EÚ) 2021/695 sa odráža rastúca ambícia Únie v oblasti inovácií a potreba splniť túto ambíciu.

Strategické plánovanie programu Horizont Európa sa zameriava na zabezpečenie súdržnosti medzi činnosťami EIT a inými činnosťami podľa nariadenia (EÚ) 2021/695. EIT prispieje k strategickému koordinačnému procesu európskych partnerstiev. Musí naďalej úzko spolupracovať s ostatnými vykonávacími orgánmi piliera III „Inovatívna Európa“ programu Horizont Európa a vynakladať maximálne úsilie na to, aby prispel k jednotnému kontaktnému miestu pre inovácie.

EIT naďalej posilňuje inovačné ekosystémy, ktoré pomáhajú riešiť globálne výzvy, a to posilňovaním integrácie vedomostného trojuholníka v tematických oblastiach činnosti ZIS.

Vyžadujú sa silné synergie medzi vykonávacími orgánmi piliera III „Inovatívna Európa“ programu Horizont Európa, a to aj prostredníctvom spolupráce na riadiacej úrovni. EIT a Európska rada pre inovácie (ďalej len „EIC“) riadia doplnkové činnosti zamerané na zefektívnenie podpory poskytovanej inovačným podnikom vrátane služieb a odbornej prípravy v oblasti podnikateľskej akcelerácie.

EIC môže pomôcť s rýchlejšim rozšírením startupov podporovaných ZIS, ktoré majú vysoký potenciál rastu. Najinovatívnejšie podniky podporované ZIS môžu predovšetkým využívať zjednodušený, a tým rýchlejší prístup k akciám EIC, najmä k podpore, ktorú ponúka akceleračný EIC a k finančnej podpore, ktorú ponúka Program InvestEU zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/523⁽¹²⁾. EIT okrem toho uľahčuje prijímateľom EIC prístup k inovačným ekosystémom ZIS a príslušným subjektom vedomostného trojuholníka. Prijímatelia EIC sa preto môžu aktívne zapojiť do činností ZIS a využívať ich služby.

EIT zabezpečuje konzistentnosť so zložkou európskych inovačných ekosystémov piliera III „Inovatívna Európa“ programu Horizont Európa. EIT sa predovšetkým aktívne zúčastňuje na činnostiach fóra EIC uvedeného v rozhodnutí Rady (EÚ) 2021/764⁽¹³⁾ a vytvára prepojenia medzi spoločenstvom EIT⁽¹⁴⁾ a príslušnými činnosťami podporujúcimi inovačné ekosystémy s cieľom vyhnúť sa duplicita a zabezpečiť konzistentnosť a komplementárnosť medzi akciami EIT a EIC.

EIT zabezpečuje aj silné synergie medzi jej akciami a programami a iniciatívami v rámci piliera I „Excelentná veda“ programu Horizont Európa, a to s cieľom zrýchliť prenos znalostí vyplývajúci z základného vedeckého výskumu do konkrétnych aplikácií prospešných pre spoločnosť. Konkrétne v prípade akcií Marie Curie-Sklodowskej (MSCA) a Európskej rady pre výskum (ďalej len „ERC“) EIT spolupracuje na rozvoji inovačných a podnikateľských zručností prijímateľov grantu MSCA a ERC vo všetkých fázach ich kariéry. Uvedená spolupráca zostane dobrovoľná a nesmie zvyšovať administratívne zaťaženie prijímateľov.

EIT prispieva k pilieru II „Globálne výzvy a konkurencieschopnosť európskeho priemyslu“ programu Horizont Európa, dopĺňa príslušné činnosti na riešenie globálnych a spoločenských výziev a podporuje udržateľný rast a konkurencieschopnosť Únie v celosvetovom meradle. Konkrétne sa EIT prostredníctvom svojich ZIS snaží prispievať k príslušným poslaniam a tematickým klastrom, ako aj k ostatným európskym partnerstvám a zabezpečiť pevnejšie synergie s nimi, a to napríklad podporou opatrení na strane dopytu a poskytovaním služieb využívania na podporu prenosu technológií a urýchlenie komercializácie dosiahnutých výsledkov.

EIT preskúma príležitosti na synergie medzi časťou programu Horizont Európa „Rozširovanie účasti a posilňovanie Európskeho výskumného priestoru“ vrátane tímových a partnerských činností a osvetových činností, ktoré podporuje. Odborné znalosti a podporu EIT môžu využiť najmä cieľové subjekty v časti programu Horizont Európa „Rozširovanie účasti a posilňovanie Európskeho výskumného priestoru“, ako aj osvetových činností EIT.

⁽¹²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/523 z 24. marca 2021, ktorým sa zriaďuje Program InvestEU a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2015/1017 (Ú. v. EÚ L 107, 26.3.2021, s. 30).

⁽¹³⁾ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2021/764 z 10. mája 2021, ktorým sa zriaďuje osobitný program na vykonávanie programu Horizont Európa – rámcový program pre výskum a inovácie a zrušuje rozhodnutie 2013/743/EÚ (Ú. v. EÚ L 167 I, 12.5.2021, s. 1).

⁽¹⁴⁾ Podľa vymedzenia pojmu v článku 2 bode 8 nariadenia (EÚ) 2021/819.

2. STANOVENIE AMBICIÓZNYCH CIELOV: STRATÉGIA EIT A CIELE NA ROKY 2021 – 2027

Počas obdobia rokov 2021 – 2027 EIT naďalej podporuje ZIS s cieľom posilňovať inovačné ekosystémy, ktoré pomáhajú riešiť globálne a spoločenské výzvy, a to v plnej komplementárnosti s programom Horizont Európa a inými programami Únie. Robí to podporovaním integrácie vysokoškolského vzdelávania, výskumu a inovácií, vytvárajúc tým prostredia vhodné pre inovácie, a propagovaním a podporovaním novej generácie podnikateľov, aj pri súbežnom prispievaní k odstraňovaniu rodových rozdielov v podnikateľskom sektore a k podnecovaniu zakladania inovačných podnikov s osobitným zameraním na MSP, v úzkej synergii a komplementárnosti s EIC.

Je potrebné venovať osobitnú pozornosť vyváženému zastúpeniu mužov a žien a prístupom zohľadňujúcim rodové hľadisko, a to najmä v oblastiach, v ktorých sú ženy stále nedostatočne zastúpené, ako sú informačné a komunikačné technológie, veda, technológia, inžinierstvo a matematika. EIT pritom na základe oblastí intervencie stanovených v nariadení (EÚ) 2021/695 najmä:

1. posilní udržateľné inovačné ekosystémy v celej Európe;
2. podporí inovácie a podnikateľské zručnosti z perspektívy celoživotného vzdelávania vrátane zvyšovania kapacít inštitúcií vysokoškolského vzdelávania v celej Európe;
3. vytvorí nové riešenia pre trh v snahe reagovať na globálne výzvy a
4. zabezpečí synergie a pridanú hodnotu v rámci programu Horizont Európa.

V súlade s výzvami, ktorým čelí EIT a s cieľom prispieť k jeho všeobecným cieľom stanoveným v článku 3 nariadenia (EÚ) 2021/819, a tým k vedeckému, hospodárskemu, technologickému a spoločenskému dosahu programu Horizont Európa sú špecifickými cieľmi EIT na roky 2021 – 2027:

- a) zvýšiť otvorenosť, vplyv a transparentnosť ZIS a integráciu vedomostného trojuholníka v celej Únii;
- b) zvýšiť podnikateľskú a inovačnú kapacitu vysokoškolského vzdelávania v Európe propagovaním a podporovaním inštitucionálnej zmeny v inštitúciách vysokoškolského vzdelávania a ich integrácie do inovačných ekosystémov;
- c) zintenzívniť regionálny a miestny dosah EIT a ZIS, najmä zahrnutím širšej škály zainteresovaných strán, s cieľom riešiť rozdiely v inovačnej kapacite a zlepšiť šírenie poznatkov a inovácií v celej Únii.

EIT môže v náležitých prípadoch reagovať na krízu spôsobenú ochorením COVID-19 a potenciálne budúce krízy s potrebnou pružnosťou začlenením príslušných iniciatív do svojej stratégie s cieľom prispieť k ochrane inovačných ekosystémov a pomôcť zainteresovaným stranám EIT pripraviť sa na obnovu hospodárstva.

3. STIMULÁCIA INOVAČNÉHO TALENTU A INOVAČNEJ KAPACITY EURÓPY: KLÚČOVÉ AKCIE

Stratégia EIT na roky 2021 – 2027 sa zameria na akcie predstavujúce pridanú hodnotu na úrovni Únie a prispievajúce k dosiahnutiu cieľov programu Horizont Európa. Po prvé, EIT naďalej podporuje inovačnú kapacitu a ekosystémy v celej Únii prostredníctvom ZIS, ich ďalšieho rozvoja, otvorenosti voči novým partnerom, posilnenej transparentnosti, dodržiavania zásad dobrej správy vecí verejných a rozširovania. Po druhé, na základe skúseností s integráciou vedomostného trojuholníka EIT usmerňuje podporu a rozvoj podnikateľskej a inovačnej kapacity inštitúcií vysokoškolského vzdelávania, ktoré sa zrealizujú prostredníctvom ZIS. Po tretie prostredníctvom efektívnejších prierezových opatrení sa EIT maximálne usiluje zabezpečovať zvyšovanie svojej viditeľnosti a vplyvu na úrovni Únie. Okrem toho EIT zlepšuje svoje činnosti s cieľom zvýšiť svoju účinnosť, efektívnosť a vplyv, a to i v oblastiach ako je usmerňovanie ZIS k finančnej udržateľnosti, otvorenosť, dosah, transparentnosť, kvalita a udržateľnosť jeho vlastných činností a činností ZIS, väčšie zapojenie MSP a startupov, a vyvážené zastúpenie mužov a žien.

3.1. Podpora existujúcich ZIS

EIT posilňuje inovačné ekosystémy poskytovaním podpory existujúcim ZIS pri riešení globálnych výziev prostredníctvom integrácie vedomostného trojuholníka na úrovni Únie a na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni. Na tento účel by mal byť veľký podiel rozpočtu EIT venovaný podpore ZIS a EIT bude ďalej posilňovať svoju platformu na zakladanie, rast a monitorovanie ZIS.

EIT zabezpečuje, aby sa ZIS naďalej usilovali o finančnú udržateľnosť s cieľom dosiahnuť finančnú nezávislosť od grantu EIT najneskôr po 15 rokoch po ich začatí, a to využívaním verejných a súkromných investícií, pri zachovávaní dôrazu na integráciu činností vedomostného trojuholníka.

EIT zabezpečuje, aby ZIS vypracúvali a vykonávali stratégiu na spoluprácu a vytvorenie rozhraní a dosiahnutie synergií s príslušnými európskymi partnerstvami, misiami a EIC, ako aj s ďalšími príslušnými iniciatívami a programami Únie a medzinárodnými iniciatívami a programami. Okrem finančnej podpory EIT na základe získaných poznatkov poskytuje ZIS strategický dohľad a usmernenie. EIT na základe ukazovateľov uvedených okrem iného v prílohe V k nariadeniu (EÚ) 2021/695 monitoruje a analyzuje výkonnosť, získavanie investícií a rôzne kvalitatívne a kvantitatívne vplyvy.

EIT vyvíja maximálne úsilie o zjednotenie terminológie týkajúcej sa štruktúry každého ZIS s cieľom ďalej zjednodušiť a zvýšiť identifikovateľnosť EIT.

EIT stanovuje oblasti spolupráce medzi ZIS a podporí ich užšiu spoluprácu pri témach strategického a politického významu. EIT posilňuje koordináciu medzi ZIS v oblastiach spoločného záujmu, predovšetkým podporovaním výmeny skúseností a osvedčených postupov medzi ZIS a spoluprácu medzi nimi [činnosti naprieč ZIS ⁽¹⁵⁾] v tematických aj horizontálnych otázkach. Činnosti naprieč ZIS majú najväčší potenciál vtedy, keď niekoľko ZIS už rieši spoločné priority politiky Únie tam, kde neexistuje žiadne na to vyhradené ZIS. Prepojenie rôznych spoločenstiev ZIS v špecializovaných a vzájomne prospešných spoločných akciách má vysoký potenciál synergií a medziodborových výhod. EIT takéto činnosti podnecuje a aktívne sa podieľa na vymedzovaní obsahu a štruktúry činností naprieč ZIS. Monitoruje vykonávanie činností naprieč ZIS, ako aj dosiahnuté výsledky s cieľom zabezpečiť, aby sa tieto činnosti stali neoddeliteľnou súčasťou viacročných stratégií ZIS. EIT takisto uľahčuje vytvorenie služieb, ktoré budú ZIS spoločne využívať s cieľom spoločne vykonávať prevádzkové úlohy spoločné pre všetky ZIS.

3.2. Zvýšenie regionálneho vplyvu ZIS

EIT naďalej zvyšuje svoj regionálny vplyv, a to väčšou otvorenosťou a inkluzívnym prístupom ZIS voči širokej škále potenciálnych partnerov a zainteresovaných strán, rozsiahlejším šírením a využívaním výsledkov, ako aj lepšie integrovanou regionálnou stratégiou ZIS. Od každého ZIS sa bude vyžadovať, aby vypracovalo a vykonávalo takúto regionálnu stratégiu ako neoddeliteľnú súčasť svojich podnikateľských plánov zameranú na posilňovanie vzťahu s vnútroštátnymi, regionálnymi a miestnymi aktérmi v oblasti inovácií vrátane MSP. V relevantných prípadoch ZIS preukážu prepojenia so stratégiami pre inteligentnú špecializáciu a s činnosťami tematických platforiem a medziregionálnych iniciatív vrátane riadiacich orgánov európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“). EIT sústavne monitoruje vykonávanie týchto stratégií vrátane pákového efektu na EŠIF.

Tzv. miestne orientovaný inovačný prístup sa má začleniť do viacročnej stratégie a obchodného plánu ZIS a má vychádzať zo stredísk spoločného umiestnenia a centier RIS, a tým využívať ich úlohu sprostredkovateľa prístupu k spoločenstvu ZIS a interakcie so spoločne umiestnenými partnermi, ako aj s ďalšími miestnymi aktérmi v oblasti inovácií.

EIT monitoruje činnosť stredísk spoločného umiestnenia a centier RIS a ich integráciu do miestnych inovačných ekosystémov.

EIT zabezpečí, aby sa činnosti RIS využívali na uľahčenie integrácie potenciálnych nových partnerov, ktorí pridávajú hodnotu pre ZIS, a tým rozširujú celoeurópske pokrytie EIT, a sú v plnej miere integrované do viacročných stratégií ZIS. RIS, ktorý riadi EIT a vykonávajú ZIS, sa doposiaľ uskutočňoval na dobrovoľnej báze. Od roku 2021 sa činnosti RIS stanú povinné a neoddeliteľnou súčasťou viacročných stratégií ZIS. EIT zabezpečí, aby sa činnosti RIS využívali ako most k príslušným stratégiám inteligentnej špecializácie v oblasti výskumu a inovácií.

ZIS okrem toho posilnia takúto integráciu zriadením centier RIS. Centrum RIS sa zriadi po dôkladnej analýze potrieb a otvorenej výzve. Je súčasťou štruktúry ZIS a slúži ako kontaktné miesto pre ich činnosti. Jeho cieľom je mobilizovať a zapájať miestnych aktérov vedomostného trojuholníka do činností ZIS, vytvárať synergie na miestnej úrovni, identifikovať možnosti financovania a spolupráce a podporovať ich aktívnu integráciu do ekosystémov. V súlade so stratégiou rozširovania ZIS by centrá RIS mohli pripraviť pôdu pre vytvorenie stredísk spoločného umiestnenia v cieľnom regióne.

⁽¹⁵⁾ Podľa vymedzenia pojmu v článku 2 bode 14 nariadenia (EÚ) 2021/819 .

EIT naďalej poskytuje usmernenia a podporu ZIS pri príprave a vykonávaní viacročných stratégií RIS. Činnosti RIS naďalej podporujú inovačnú kapacitu krajín (a regiónov v týchto krajinách) s nízkou a priemernou úrovňou inovácií podľa EIS, ako aj najvzdialenejších regiónov v zmysle článku 349 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, s cieľom podporiť ich integráciu do spoločenstiev ZIS. Na činnosti RIS sú oprávnené tieto krajiny a regióny (krajiny a regióny RIS):

1. krajiny (a regióny v týchto krajinách), ktoré sú klasifikované ako „s priemernou“ alebo „nízkou“ úrovňou inovácie aspoň v jednej z troch výročných správ EIS vydaných v rokoch:
 - a) 2018, 2019 a 2020 na roky 2021 – 2024 a
 - b) 2021, 2022 a 2023 na roky 2025 – 2027 a
2. najvzdialenejšie regióny.

Rozpočet EIT vyhradený na vykonávanie činností RIS tvorí minimálne 10 % a maximálne 15 % celkového objemu finančných prostriedkov EIT pre existujúce a nové ZIS, čím sa umožní zvýšenie počtu partnerov ZIS z cieľných regiónov. Činnosti podporované prostredníctvom RIS sa zamerajú na:

1. prispievanie k zlepšeniu inovačných kapacít regionálnych a miestnych ekosystémov v celej Únii prostredníctvom činností budovania kapacít a užších interakcií medzi miestnymi aktérmi v oblasti inovácií, ako sú klustre, siete, subjekty verejného sektora, inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, výskumné organizácie, poskytovatelia odborného vzdelávania a odbornej prípravy a MSP, ako aj činnosti uvedených aktérov;
2. podporu cieľa prilákať nových partnerov do ZIS a prepájanie miestnych inovačných ekosystémov s celoeurópskymi inovačnými ekosystémami; a
3. využívanie dodatočného súkromného a verejného financovania s osobitným dôrazom na EŠIF.

3.3. Zakladanie nových ZIS

S cieľom prispievať k riešeniu nových a vznikajúcich globálnych výziev EIT vyhlási otvorené a transparentné výzvy na predkladanie návrhov na vytváranie nových ZIS v prioritných oblastiach vybraných spomedzi tematických oblastí strategického významu a na základe kritérií posudzujúcich okrem iného ich význam pre priority politik Únie, pokiaľ ide o riešenie globálnych a spoločenských výziev, a ich potenciál a pridaná hodnota, ktoré sa majú riešiť prostredníctvom modelu EIT. Pri zakladaní nových ZIS sa zohľadňuje strategické plánovanie programu Horizont Európa a rozpočet pridelený pre EIT na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2027. Príslušné kritériá výberu pre európske partnerstvá uvedené v prílohe III nariadenia (EÚ) 2021/695 sa začlenia do výzvy na predkladanie návrhov týkajúcej sa ZIS a posúdia sa počas hodnotenia.

Na základe návrhu správnej rady a jeho analýzy sa založenie prvého nového ZIS v oblasti kultúrnych a kreatívnych odvetví a priemyslu navrhuje čím skôr v roku 2022 alebo 2023, pričom výzva na predkladanie návrhov má byť zverejnená, ak to bude možné, v roku 2021. Táto prioritná oblasť má najsilnejšiu komplementárnosť s ôsmimi existujúcimi ZIS, ako aj s potenciálnymi prioritnými oblasťami pre ostatné európske partnerstvá, ktoré sa majú založiť v rámci programu Horizont Európa. Prehľad obsahujúci súhrn výziev v oblasti kultúrnych a kreatívnych odvetví a priemyslu a očakávaný vplyv nového ZIS sa nachádza v dodatku 1.

Založenie druhého nového ZIS v oblasti vodného hospodárstva, morských a námorných odvetví a ekosystémov sa navrhuje na rok 2026, pričom výzva na predkladanie návrhov má byť zverejnená v roku 2025. Komisia s pomocou nezávislých externých expertov vykoná do roku 2024 analýzu *ex-ante* s cieľom posúdiť relevantnosť oblasti vodného hospodárstva, morských a námorných sektorov a ekosystémov. Ak sa vo výsledkoch analýzy dospeje k negatívnemu záveru, Komisia môže navrhnúť zmenu SIP na roky 2021 – 2027, pričom zohľadní príspevok správnej rady a strategické plánovanie programu Horizont Európa. Prehľad obsahujúci súhrn výziev v oblasti vodného hospodárstva, morských a námorných sektorov a ekosystémov a očakávaný vplyv nového ZIS sa nachádza v dodatku 2.

Ďalšie nové ZIS sa môžu vybrať, ak okrem pridelených prostriedkov z rozpočtu pre EIT budú k dispozícii dodatočné pridelené prostriedky z rozpočtu, a zohľadnia príspevok správnej rady, strategické plánovanie programu Horizont Európa a kritériá na výber európskych partnerstiev, najmä otvorenosť, transparentnosť, pridanú hodnotu Únie, prínos k cieľom v oblasti udržateľného rozvoja, súdržnosť a synergie.

3.4. Podpora inovačnej a podnikateľskej kapacity inštitúcií vysokoškolského vzdelávania

EIT v spolupráci s Komisiou a po porade so ZIS navrhne a spustí pilotnú iniciatívu na podporu inovačných a podnikateľských kapacít inštitúcií vysokoškolského vzdelávania a ich integráciu do inovačných ekosystémov (ďalej len „pilotná iniciatíva v oblasti vysokoškolského vzdelávania“), ktoré budú vykonávať ZIS, počínajúc v roku 2021. Vďaka modelu integrácie vedomostného trojuholníka EIT preklenuje pretrvávajúce rozdiely medzi vysokoškolským vzdelávaním, výskumom a inováciami. EIT a ZIS sú najmä kľúčovým nástrojom rozvoja ľudského kapitálu, a to vďaka svojmu osobitnému zameraniu sa na inovačné a podnikateľské vzdelávanie. Vplyv EIT sa však rozšíri ďalej ako len na partnerov ZIS.

Inštitúcie vysokoškolského vzdelávania v celej Európe si musia osvojiť inovačný a podnikateľský prístup k vzdelávaniu, výskumu a spolupráci s podnikmi a všeobecne s regionálnym a miestnym inovačným ekosystémom vrátane občianskej spoločnosti, verejných inštitúcií a organizácií tretieho sektora, a to tým najinkluzívnejším spôsobom a spôsobom zohľadňujúcim čo najvyváženejšie zastúpenie mužov a žien, čo je možné dosiahnuť prostredníctvom jasnej stratégie, metodického rámca a vyčlenenia prostriedkov.

Činnosti ZIS súvisiace s pilotnou iniciatívou v oblasti vysokoškolského vzdelávania sa vykonávajú prostredníctvom otvorených a transparentných výziev na predkladanie návrhov, ktoré budú zamerané na zvyšovanie inovačnej kapacity v oblasti vysokoškolského vzdelávania, najmä zameraním sa na inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, ktoré nie sú partnermi ZIS v inovačných hodnotových reťazcoch a ekosystémoch v celej Únii. Činnosti sa zameriavajú predovšetkým na rozvoj kapacít inštitúcií vysokoškolského vzdelávania vrátane:

1. výmeny a vykonávania najlepších postupov pri integrácii vedomostného trojuholníka vrátane organizačného učenia, odbornej prípravy na zvyšovanie kvalifikácie a rekvalifikáciu, koučingu a mentoringu;
2. vypracovania akčných plánov na riešenie pomenovaných potrieb v oblastiach, ako sú riadenie inovácií, vytváranie a rozvoj startupov, prenos technológií vrátane spravovania práv duševného vlastníctva, udržateľnosti a klimatickej neutrality podľa návrhu, riadenia ľudských zdrojov a organizácie, integrácie rodových prístupov k inováciám a spolupráce s miestnymi zainteresovanými stranami a občianskou spoločnosťou, a
3. vykonávania akčných plánov týkajúcich sa rozvoja inovačných kapacít a následných akcií.

Do týchto činností sa zapoja aj iní aktéri vedomostného trojuholníka, ako sú poskytovatelia odborného vzdelávania a odbornej prípravy, výskumné a technologické organizácie, MSP a startupy a doplnia sa nimi intervencie EIT v oblasti vzdelávania ako základnej súčasť činností ZIS v oblasti integrácie vedomostného trojuholníka. EIT v rámci pilotnej iniciatívy v oblasti vysokoškolského vzdelávania podporí silnejšiu spoluprácu medzi ZIS. Kritériami oprávnenosti, ktoré sa majú zahrnúť do výziev na predkladanie návrhov, sa zabezpečí, aby väčšina financovania smerovala do inštitúcií vysokoškolského vzdelávania, ktoré netvoria súčasť ZIS. Cieľom pilotnej iniciatívy v oblasti vysokoškolského vzdelávania je to, aby vplyv EIT presahoval vplyv ZIS a prispieval k základnému poslaniu EIT, ktorým je stimulovať udržateľný hospodársky rast a konkurencieschopnosť posilňovaním inovačnej kapacity členských štátov v súlade s cieľmi programu Horizont Európa zameranými na podporu podnikateľských a inovačných zručností z hľadiska celoživotného vzdelávania vrátane zvyšovania kapacít inštitúcií vysokoškolského vzdelávania v celej Európe.

Podpora EIT vychádza aj z politických iniciatív, ako sú rámce HEInnovate⁽¹⁶⁾ a RIIA⁽¹⁷⁾, ktoré už preukázali svoju hodnotu v mnohých inštitúciách vysokoškolského vzdelávania a členských štátoch v celej Únii. EIT navrhne činnosti podpory v úzkej spolupráci s Komisiou a po porade so ZIS, zabezpečujúc plnú súdržnosť a komplementárnosť s príslušnými činnosťami v rámci programu Horizont Európa, programu Erasmus+ zriadenom nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/817⁽¹⁸⁾ a ďalších programov Únie.

⁽¹⁶⁾ HEInnovate je politický rámec, ktorý vypracovala Komisia a Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (ďalej len „OECD“). HEInnovate ponúka inštitúciám vysokoškolského vzdelávania metodiku na identifikovanie oblastí inovačnej kapacity na ďalší rozvoj a tvorbu príslušných stratégií a akcií s cieľom dosiahnuť želaný účinok. HEInnovate vychádza z riadnych metodických dôkazov v ôsmich oblastiach rozvoja kapacít: vedenie a správa, digitálna transformácia, organizačná kapacita, podnikateľský duch vo výučbe a učení, príprava a podpora podnikateľov, výmena znalostí, internacionalizácia, a meranie vplyvu. OECD uverejnila mnoho správ o krajinách vychádzajúcich z rámca HEInnovate, pozri sériu štúdií o zručnostiach na adrese <https://www.oecd-ilibrary.org/education/>.

⁽¹⁷⁾ Rámec posúdenia vplyvu regionálnej inovácie (ďalej len „RIIA“) vypracovala Komisia ako prvý krok usmernení pre posudzovanie vplyvu inovácie v prípade univerzít na základe vypracovaných prípadových štúdií vychádzajúcich z metrík. Posúdenie vplyvu inovácie, napr. prostredníctvom rámca RIIA, by sa mohlo prepojiť s finančnými nástrojmi založenými na inovačnej výkonnosti na úrovni Únie, vnútroštátnej alebo regionálnej úrovni.

⁽¹⁸⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/817 z 20. mája 2021, ktorým sa zriaďuje „Erasmus+“: program Únie pre vzdelávanie a odbornú prípravu, mládež a šport a ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1288/2013 (pozri stranu 1 tohto úradného vestníka).

Konkrétne podrobnosti procesu vykonávania a mechanizmu realizácie sa vypracujú a doladia počas prvých troch rokov, pričom počas tejto pilotnej fázy budú monitorované a hodnotené. Hodnotenie pilotnej fázy vykonajú nezávislí externí experti a výsledky sa oznámia skupine zástupcov členských štátov a Európskemu parlamentu. Na základe uvedeného hodnotenia správna rada rozhodne, či pilotná iniciatíva v oblasti vysokoškolského vzdelávania má byť pokračovať a rozšíriť sa alebo sa má prerušiť.

Vykonávanie a monitorovanie činností realizovaných ZIS riadi a dozoruje správna rada. Osobitná pozornosť sa venuje zabezpečeniu: otvoreného a inkluzívneho prístupu s cieľom pritiahnúť inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, ktoré nie sú partnermi ZIS, aby sa zabezpečilo široké geografické pokrytie; interdisciplinárneho a medziodvetvového prístupu; širšej účasti žien v sektoroch, v ktorých sú nedostatočne zastúpené; a prepojeniu na RIS, príslušné tematické platformy a stratégie inteligentnej špecializácie a prípadne na nástroj podpory politik.

EIT posilní a rozšíri pôsobnosť značky EIT aj mimo ZIS tak, aby ju mohli používať aj inštitúcie vysokoškolského vzdelávania zúčastňujúce sa na akcii. So zapojením aktérov z celého vedomostného trojuholníka EIT vynaloží úsilie o prepojenie svojej podpory rozvoja inovačnej kapacity v oblasti vysokoškolského vzdelávania so značkou EIT, ktorá sa v súčasnosti udeľuje vzdelávacím programom ZIS.

EIT rozšíri značku EIT na činnosti celoživotného vzdelávania, ako je napríklad mentoring, odborná príprava, programy kvalifikácie, rekvalifikácie a zvyšovania kvalifikácie, činnosti v oblasti hromadných otvorených online kurzov, ktoré zahŕňajú a dosahujú širšiu cieľovú skupinu študentov, vzdelávajúcich sa dospelých a inštitúcií vrátane inštitúcií odborného vzdelávania a odbornej prípravy nad rámec členov ZIS. Očakáva sa, že používanie značky EIT mimo spoločenstva EIT bude mať štruktúrovanejší účinok na všetkých úrovniach (individuálnej, programovej a inštitucionálnej).

EIT monitoruje udeľovanie a rozširovanie značky EIT programom ZIS v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy a preskúma efektívnejší mechanizmus zabezpečovania kvality vrátane externého uznávania a akreditácie značky EIT.

V záujme zabezpečenia úspechu pilotnej iniciatívy v oblasti vysokoškolského vzdelávania EIT poskytne osobitné usmernenie, odborné poznatky a koučing zúčastneným inštitúciám vysokoškolského vzdelávania a zameria sa na inštitúcie vysokoškolského vzdelávania v celej Európe, pričom sa bude venovať osobitná pozornosť inštitúciám vysokoškolského vzdelávania z krajín (a regiónov v týchto krajinách) s priemernou a nízkou úrovňou inovácií a ďalších regiónov so slabou výkonnosťou, ktoré chcú rozvinúť svoje inovačné kapacity a posilniť svoju inovačnú stopu a stratégie pre inteligentnú špecializáciu.

3.5. Prierezové činnosti EIT

3.5.1. Komunikácia a šírenie

EIT a ZIS sa usilujú zlepšiť a posilniť svoju komunikáciu a viditeľnosť a v súvislosti so svojimi hlavnými zainteresovanými stranami v členských štátoch a mimo nich uplatňujú vylepšenú stratégiu obchodnej značky v súlade s komunikačným prístupom používaným v súvislosti s programom Horizont Európa. S rastúcim počtom ZIS a pilotnou iniciatívou v oblasti vysokoškolského vzdelávania EIT znásobí svoje úsilie o získanie väčšieho uznania podpory Únie ako značky kvality v oblasti inovácií. Tento manažment obchodnej značky a lepšia komunikácia sú mimoriadne dôležité najmä vo vzťahu k občanom a vnútroštátnym a regionálnym orgánom, keďže inovácie pochádzajúce z EIT pomáhajú preukázať konkrétny vplyv investícií Únie prostredníctvom programu Horizont Európa.

EIT vynaloží úsilie na zvýšenie využívania existujúcich informačných sietí Únie a na koordináciu ich činnosti s cieľom zabezpečiť lepšie poradenstvo a usmernenia pre potenciálnych partnerov ZIS. Takéto zvýšené využívanie a koordinácia môže zahŕňať podporu vnútroštátnych a regionálnych orgánov pri určovaní potrebných synergii s viacročnými stratégiami ZIS. S cieľom zabezpečiť rozsiahlejšie šírenie a lepšie pochopenie príležitostí ponúkaných EIT, posilní EIT usmernenia a pomoc v aspektoch súvisiacich s účasťou na ZIS v celej Európe, a to na základe existujúcich informačných sietí a štruktúr v celej Európe, najmä národných kontaktných bodov uvedených v nariadení (EÚ) 2021/695.

S cieľom zabezpečiť informovanosť veľkého spoločenstva zainteresovaných strán v celom vedomostnom trojuholníku na úrovni Únie, národnej, regionálnej aj miestnej úrovni o všetkých výzvach EIT (a ZIS) na predkladanie návrhov a financovaných projektoch, sa budú tieto informácie nachádzať aj na európskom portáli financovania a verejných súťaží v súlade s nariadením (EÚ) 2021/695.

EIT zorganizuje pravidelné stretnutia so skupinou zástupcov členských štátov a s príslušnými útvarmi Komisie, a to aspoň dvakrát ročne, aby zabezpečil primeranú komunikáciu a tok informácií s členskými štátmi a na úrovni Únie. Európsky parlament a Rada budú riadne informovaní o výkonnosti, výsledkoch a činnostiach EIT a ZIS. Okrem toho skupina zástupcov členských štátov poskytne EIT poradenstvo týkajúce sa strategicky dôležitých otázok. Skupina zástupcov členských štátov spolu s EIT zabezpečí vhodnú podporu na prepojenie a propagáciu synergii týkajúcich sa činností podporovaných EIT s vnútroštátnymi alebo regionálnymi programami a iniciatívami, ako aj výmenu informácií o potenciálnom spolufinancovaní týchto činností na vnútroštátnej a regionálnej úrovni.

EIT ďalej zvýši viditeľnosť svojej činnosti zameranej na občanov a komunitu EIT prostredníctvom fóra zainteresovaných strán⁽¹⁹⁾, ocenení EIT a komunity absolventov EIT⁽²⁰⁾ s cieľom podporovať interakcie s európskymi subjektmi vo vedomostnom trojuholníku a vyjadriť uznanie najslubnejším inovátorom a podnikateľom v Európe.

EIT naďalej riadi komunitu absolventov EIT (v spolupráci s radou absolventov EIT) a poskytne jej strategické usmernenia s cieľom maximalizovať jej podnikateľský a spoločenský vplyv a neustále zapojenie jej členov do činností podporovaných EIT. V rokoch 2021 – 2027 bude komunita absolventov EIT naďalej rásť a jej členmi budú aj absolventi zúčastňujúci sa na akciách na podporu inováčných kapacít inštitúcií vysokoškolského vzdelávania.

3.5.2. Identifikácia a výmena osvedčených postupov so zainteresovanými stranami

EIT identifikuje, kodifikuje, účinne vymieňa a šíri poznatky a osvedčené postupy vyplývajúce z činností financovaných EIT a na tento účel spolupracuje s orgánmi členských štátov na vnútroštátnej aj regionálnej úrovni, s Komisiou a Európskym parlamentom, najmä so svojím panelom pre budúcnosť vedy a techniky, nadväzujúci štruktúrovaný dialóg a koordinujúci úsilie. Očakáva sa, že ZIS a projekty na podporu inováčnej a podnikateľskej kapacity inštitúcií vysokoškolského vzdelávania budú predstavovať cenný zdroj dôkazov a experimentálnych poznatkov pre tvorcov politik v oblasti výskumu, inovácií a vysokoškolského vzdelávania, ako aj v rôznych tematických oblastiach.

Osvedčené postupy a poznatky vyplývajúce zo ZIS doposiaľ neboli dostatočne sústredené alebo kodifikované alebo účinne rozšírené. EIT prehĺbi svoju úlohu inováčného inštitútu schopného odhaľovať, analyzovať, kodifikovať a zabezpečovať výmenu a využívanie inováčných postupov, poznatkov a výsledkov činností financovaných EIT (podpora vzdelávania a odbornej prípravy, výskumu a inovácií a podnikania) v širšom rozsahu. Uvedená činnosť EIT vychádza z prepojení a synergii s ostatnými iniciatívami v rámci programu Horizont Európa, najmä s EIC, misiami a európskymi partnerstvami.

3.5.3. Medzinárodná spolupráca a globálne osvetové činnosti

EIT vypracuje základné smery medzinárodnej spolupráce EIT a ZIS pod dohľadom správnej rady v súlade s prístupom programu Horizont Európa k medzinárodnej spolupráci, ako sa uvádza v nariadení (EÚ) 2021/695 a v iných príslušných politikách Únie, a po porade s príslušnými útvarmi Komisie. EIT sa snaží zabezpečiť väčší vplyv svojich činností prostredníctvom medzinárodnej spolupráce a koordinuje medzinárodné činnosti ZIS

⁽¹⁹⁾ Podľa vymedzenia pojmu v článku 2 bode 11 nariadenia (EÚ) 2021/819.

⁽²⁰⁾ V komunite absolventov EIT sa stretávajú podnikatelia a aktéri zmeny, ktorí sa zúčastnili na vzdelávacom alebo podnikateľskom programe realizovanom ZIS. Komunitu tvorí sieť viac ako 5 000 členov.

financované EIT. Svoje zameranie dôkladne zosúladuje s príslušnými cieľmi politiky Únie, ako aj s jej prioritami v oblasti výskumu a inovácií, a zabezpečuje pridanú hodnotu Únie. Ak sa fyzická prítomnosť komunity EIT v tretej krajine považuje za potrebnú na zvýšenie vplyvu a efektívnejšie plnenie jej cieľov, EIT zabezpečí koordináciu intervencie a poskytne stimuly pre spoločné úsilie ZIS.

V rámci svojej medzinárodnej spolupráce a globálnych osvetových činností sa EIT v spolupráci s Komisiou zameriava na účinné riešenie globálnych výziev, prispievanie k príslušným medzinárodným iniciatívam a cieľom v oblasti udržateľného rozvoja, zabezpečovanie prístupu k talentom a na zlepšené ponuky inovačných riešení a dopytu po nich. EIT pozorne monitoruje tieto činnosti a zabezpečuje, aby boli v súlade s prístupom programu Horizont Európa k medzinárodnej spolupráci, ako sa uvádza v nariadení (EÚ) 2021/695 a v iných príslušných politikách Únie.

3.6. Zabezpečenie fungovania: prevádzkový režim

Tento oddiel obsahuje množstvo opatrení zameraných na prispôbenie a zlepšenie súčasného fungovania EIT a ZIS. Účinná, oprávnená a strategická správna rada monitoruje vykonávanie týchto opatrení na úrovni EIT a poskytne potrebné stimuly a zabezpečí kontrolu, a to aj prostredníctvom procesu pridelenia finančných zdrojov založeného na výkonnosti s cieľom zabezpečiť ich realizáciu zo strany ZIS.

3.6.1. Prevádzkový model ZIS

EIT zabezpečí, aby realizácia ZIS bola v plnom súlade s príslušnými požiadavkami vyplývajúcimi z nariadenia (EÚ) 2021/695 vrátane zabezpečenia prechodu ôsmich existujúcich ZIS k plneniu nových vykonávacích kritérií pre európske partnerstvá stanovených v uvedenom nariadení. EIT preto poskytne ZIS pevnejšie prevádzkové usmernenia a sústavne monitoruje výkonnosť ZIS, aby sa zabezpečil súlad so zásadami správneho riadenia, zásadami dobrej správy vecí verejných, zásadami monitorovania a hodnotenia stanovenými v nariadení (EÚ) 2021/819, ako aj zásadami a kritériami pre európske partnerstvá v nariadení (EÚ) 2021/695 a zosúladenie s požiadavkami vyplývajúcimi z programu Horizont Európa a s jeho prioritami a ukazovateľmi s cieľom maximalizovať ich výkonnosť a vplyv, na základe stratégie dlhodobej spolupráce medzi EIT a ZIS. V prípade, že ZIS nedosahuje očakávanú výkonnosť, neprináša dostatočné výsledky, nedosiahne očakávaný vplyv alebo nevytvára dostatočnú pridanú hodnotu Únie, prijímú sa príslušné nápravné opatrenia.

EIT zabezpečí, aby sa zlepšili opatrenia, ktorými sa zabezpečuje neustála otvorenosť ZIS voči novým členom, ako aj transparentnosť počas vykonávania, a to najmä prijatím a uplatňovaním koherentných, jasných a transparentných prístupových kritérií pre nových členov, ktorí zvyšujú hodnotu partnerstiev, ale aj inými ustanoveniami, ako sú postupy prípravy ich podnikateľských plánov, a systematickým monitorovaním činností ZIS. ZIS takisto riadia svoje činnosti úplne transparentným spôsobom a to i prostredníctvom otvorených výziev na identifikáciu a výber ich projektov, partnerov a iných činností a zostanú naďalej otvorenými a dynamickými partnerstvami, ku ktorým sa môžu na základe excelentnosti a inovačnej relevantnosti pridávať noví partneri z celej Únie vrátane zvyšujúceho sa podielu MSP a startupov, ktorí pre partnerstvá znamenajú pridanú hodnotu. S cieľom obmedziť koncentráciu finančných prostriedkov a zabezpečiť, aby činnosti ZIS využívali výhody rozsiahlej siete partnerov, sa zvýši transparentnosť a inkluzívnosť postupu vypracovania ich obchodných plánov (vrátane identifikovania priorit, výberu činností a pridelenia finančných prostriedkov) a súvisiacich rozhodnutí týkajúcich sa financovania. ZIS sa vo svojich viacročných stratégiách venujú rozšíreniu partnerstva vrátane zriadenia nových stredísk spoločného umiestnenia, pre ktoré správna rada EIT vyčlení primeraný rozpočet. Pri rozhodovaní o financovaní správna rada zohľadní pokrok v dosahovaní cieľov uvedených vo viacročných stratégiách, medzi inými aj počet stredísk spoločného umiestnenia. ZIS rozšíria využitie konkurencieschopného mechanizmu financovania a zvýšia otvorenosť výziev na predkladanie najmä projektov, ktoré sú otvorené pre tretie strany. Všetkými uvedenými opatreniami sa zvýši počet zúčastnených subjektov zapojených do činností ZIS. A napokon ZIS v rámci pravidelného predkladania správ predložia správu o zapojení nových partnerov ako jeden z prvkov financovania založeného na výkonnosti.

Keďže ZIS pôsobia naprieč celým hodnotovým reťazcom inovácií, musia zabezpečovať vo svojom portfóliu podnikateľského plánu primeranú a sústavnú vyváženosť medzi všetkými tromi stranami vedomostného trojuholníka a súvisiacimi činnosťami. EIT monitoruje, či sa činnosti ZIS vykonávajú prostredníctvom štithej, účinnej a nákladovo efektívnej štruktúry, ktorou sa zabezpečujú minimálne administratívne, riadiace a režijné náklady. EIT zabezpečí, aby ZIS dosahovali očakávaný vplyv prostredníctvom najrôznejších činností identifikovaných v ich obchodných plánoch, ktorými sa účinne podporuje plnenie ich cieľov vrátane potenciálneho účinku na inovačné ekosystémy na úrovni Únie, vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni.

Plnenie záväzkov jednotlivých partnerov ZIS sa zabezpečí pravidelným monitorovaním skutočných príspevkov partnera v porovnaní s pôvodnými záväzkami. EIT zabezpečí, aby mali ZIS zavedený systém riadenia rizika pre prípad, že niektorí partneri nebudú schopní splniť svoje pôvodné záväzky. Pri sledovaní finančnej udržateľnosti svojich činností sa ZIS sústreďujú na široký rad zdrojov príjmu a investícií. ZIS na tento účel zabezpečia, aby podmienky prístupu k partnerstvu zostali atraktívne pre širokú škálu potenciálnych partnerov. Žiadne členské alebo školné poplatky by nemali predstavovať prekážku brániacu účasti príslušných partnerov v ZIS, najmä pre MSP, startupy a študentov.

3.6.2. Model financovania ZIS

Prostredníctvom štíhleho a zjednodušeného modelu financovania by mal EIT podľa očakávaní posilniť vplyv ZIS a ich príspevok k dosahovaniu cieľov EIT a programu Horizont Európa a zároveň podporovať angažovanosť partnerov ZIS. S cieľom zvýšiť pridanú hodnotu svojej podpory EIT upraví svoj model financovania. EIT vyvinie maximálne úsilie o uľahčenie hladkého prechodu medzi obdobia VFR, najmä pokiaľ ide o prebiehajúce činnosti. EIT zavedie zlepšenia v troch hlavných oblastiach.

Po prvé, EIT postupne zníži mieru financovania činností ZIS s pridanou hodnotou ⁽²¹⁾ s cieľom zvýšiť úroveň súkromných a verejných investícií iných ako príjmy od ich partnerov. Prispôbenie modelu financovania by malo podľa očakávaní umožniť ZIS zvládnuť prechod k finančnej udržateľnosti. Očakáva sa, že ZIS tak budú motivované postupne počas trvania dohôd o partnerstve znižovať podiel financovania EIT vo svojom obchodnom pláne a zároveň zvyšovať úroveň spoluinvestovania z iných zdrojov ako EIT. K znižovaniu mier financovania, ktoré EIT uplatňuje na činnosti ZIS s pridanou hodnotou, sa pristupuje vo všetkých fázach celého životného cyklu ZIS (vznik, rast, stabilizácia, ukončenie grantu EIT), ako sa uvádza v tejto tabuľke:

	Vznik	Rast	Stabilizácia	Ukončenie grantu EIT
Roky	1 – 4	5 – 7	8 – 11	12 – 15
Miera financovania EIT	do 100 %	do 80 %	do 70 %	do 50 % v 12. roku, zníženie o 10 % ročne

Obrázok 1: Miery financovania EIT na roky 2021 – 2027.

Činnosti niektorých ZIS si vzhľadom na svoju osobitnú povahu môžu vyžadovať ďalšie stimuly na svoje vykonávanie. Na uvedený účel sa správna rada môže rozhodnúť uplatňovať priaznivejšie podmienky financovania činností naprieč ZIS, činností RIS a pilotnej iniciatívy v oblasti vysokoškolského vzdelávania.

Po druhé, EIT zabezpečí, aby sa proces udeľovania grantov riadil modelom financovania na základe výkonnosti. Využívanie viacročných grantov sa v čo najväčšej miere zvýši. Financovanie EIT je priamo naviazané na pokrok dosiahnutý v oblastiach vymedzených v článku 10 a článku 11 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2021/819 a na plnenie cieľov ZIS stanovených v ich obchodných plánoch, pričom v prípade nedostatočných výsledkov ho možno znížiť, upraviť alebo ukončiť. EIT na zabezpečenie čo najväčšieho vplyvu poskytne ZIS okrem iného silnejšie stimuly, aby sa usilovali o zapojenie nových partnerov, a prijme nápravné opatrenia, ktoré budú vychádzať najmä z individuálnej výkonnosti ZIS.

Po tretie, EIT uplatňuje na účely posilnenia mechanizmu komplexného posúdenia pred uplynutím prvých siedmich rokov činnosti ZIS prísne pravidlá v súlade s článkami 10 a 11 nariadenia (EÚ) 2021/819. Uvedené komplexné posúdenie, ktoré sa má uskutočniť s pomocou nezávislých externých expertov, musí byť v súlade s najlepšou medzinárodnou praxou a monitorovacími a hodnotiacimi kritériami pre európske partnerstvá stanovenými v nariadení (EÚ) 2021/695. Uskutoční sa pred uplynutím počiatočného sedemročného obdobia. V dôsledku komplexného posúdenia prijme správna rada rozhodnutie o tom, či bude pokračovať vo financovaní ZIS, upraví ho alebo ho zastaví (čiže nepredĺži dohodu o partnerstve s daným ZIS) a prerozdelí zdroje na činnosti s lepšou výkonnosťou. Správna rada pred prijatím uvedeného rozhodnutia požiada o stanovisko skupinu zástupcov členských štátov.

⁽²¹⁾ Podľa vymedzenia pojmu v článku 2 bode 13 nariadenia (EÚ) 2021/819 .

3.6.3. Zníženie administratívnej záťaže

EIT zintenzívni úsilie o zjednodušovanie s cieľom znížiť administratívnu záťaž pre ZIS, čo im umožní pružne a efektívne vykonávať ich obchodné plány a viacročné stratégie. Takéto zjednodušovanie môže zahŕňať použitie jednorazovej platby alebo jednotkových nákladov pre príslušné činnosti ZIS. Okrem toho, aby sa mohli lepšie plánovať zdroje, najmä inovačných činností, a uľahčilo sa prijatie pevnejšieho záväzku a realizácia dlhodobých investícií od partnerov zúčastňujúcich sa na činnostiach ZIS, podpíše EIT so ZIS v rámci príslušných dohôd o partnerstve dohody o viacročných grantoch, ktoré budú v prípade potreby obsahovať ustanovenia o financovaní na základe výkonnosti. Uvedené dohody o viacročných grantoch sa uzatvárajú maximálne na tri roky.

3.6.4. Vzťah EIT so ZIS po ukončení dohody o partnerstve

EIT vypracuje všeobecné zásady pre vzťah so ZIS po ukončení dohody o partnerstve v súlade s rámcom pre európske partnerstvá stanoveným v nariadení (EÚ) 2021/695. Na základe hĺbkovej nezávislej štúdie, ktorá má byť vypracovaná do konca roka 2023, EIT v úzkej spolupráci s Komisiou zriadi celkový rámec pre svoje vzťahy so ZIS, ktorým počas programového obdobia 2021 – 2027 skončí alebo vyprší platnosť dohody o partnerstve. Uvedená hĺbková nezávislá štúdia zahŕňa posúdenie úsilia ZIS o dosiahnutie finančnej udržateľnosti, vytvorených príjmov a finančného výhľadu ZIS a sú v nej uvedené všetky činnosti, ktorých pokračovanie by mohlo byť ohrozené v dôsledku nedostatku zdrojov. Ak bude výsledok záverečného preskúmania pozitívny, EIT môže uzavrieť so ZIS memorandum o spolupráci⁽²²⁾ s cieľom udržiavať s ním aktívnu spoluprácu so ZIS po uplynutí dohody o partnerstve.

V memorande o spolupráci sa uvádzajú:

- a) práva a povinnosti vzťahujúce sa na pokračovanie činností vedomostného trojuholníka, ako aj údržbu ekosystému a siete ZIS;
- b) podmienky používania značky EIT a účasti na oceneniach EIT a ďalších iniciatívach organizovaných EIT;
- c) podmienky účasti na vysokoškolských a odbornovo-vzdelávacích činnostiach vrátane používania značky EIT pre programy v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy a vzťahov s komunitou absolventov EIT;
- d) podmienky účasti na výzvach na súťaž týkajúcich sa niektorých špecifických činností vrátane činností naprieč ZIS a spoločných služieb;
- e) podmienky dodatočnej podpory EIT pre nadnárodné koordinačné činnosti medzi strediskami spoločného umiestnenia s vysokou pridanou hodnotou Únie.

Správna rada po zohľadnení výsledkov hĺbkovej nezávislej štúdie stanoví trvanie, obsah a štruktúru memoranda o spolupráci vrátane osobitných činností ZIS, ktoré možno podporiť podľa písmen a) až e) druhého odseku. ZIS sú oprávnené zúčastňovať sa na činnostiach EIT v súlade s podmienkami stanovenými v memorande o spolupráci vrátane účasti na výzvach na súťaž.

3.7. Synergie a komplementárnosť s ostatnými programami Únie

Vzhľadom na svoj široký rozsah činnosti a osobitnú úlohu ako neoddeliteľná súčasť programu Horizont Európa má EIT vhodné postavenie na vytváranie synergií a zabezpečovanie komplementárnosti s ostatnými programami alebo nástrojmi Únie, pričom sa vyhýba duplicitě, a to aj posilňovaním svojej podpory pre ZIS pri plánovaní a vykonávaní ich činností. Očakáva sa, že EIT bude prispievať k synergiám zo strednodobého až dlhodobého hľadiska, okrem iného so zreteľom na tieto skutočnosti:

Erasmus+

- EIT vytvára synergie medzi komunitami programu Erasmus+ a EIT. Spolupráca sa má zameriavať na zabezpečenie prístupu študentov, ktorí sa zúčastňujú na programe Erasmus+ v partnerských inštitúciách vysokoškolského vzdelávania ZIS, k letným školám ZIS alebo iným relevantným činnostiam odbornej prípravy (napríklad v oblasti podnikania a riadenia inovácií), ako aj na nadväzovanie kontaktov so sieťou absolventov ZIS.

⁽²²⁾ Podľa vymedzenia v článku 2 bode 15 nariadenia (EÚ) 2021/819 .

- Činnosti spolupráce môžu zahŕňať aj poskytovanie odbornej prípravy zo strany EIC alebo ZIS akademickým pracovníkom (z akejkoľvek z inštitúcií vysokoškolského vzdelávania mimo ZIS) v oblasti začlenenia podnikania a inovácií do učebných plánov, ako aj skúšania, prijímania a rozširovania inovačných postupov, ktoré v rámci sietí Erasmus+ (napríklad aliancie za inovácie medzi inštitúciami vysokoškolského vzdelávania a podnikmi) vypracovali ZIS a naopak.
- Tam, kde to bude možné, sa zabezpečia synergie s iniciatívou Európskej univerzity, ktorá môže pomôcť pri uplatňovaní vzdelávacích činností EIT tak, aby mali systémový vplyv.

Program Digitálna Európa, zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/694 ⁽²³⁾

- ZIS, najmä strediská spoločného umiestnenia, spolupracujú s európskymi centrami digitálnych inovácií v súlade s nariadením (EÚ) 2021/694 s cieľom podporiť digitálnu transformáciu priemyslu a organizácií verejného sektora.
- Preskúma sa uskutočniteľnosť využívania infraštruktúr a kapacít vypracovaných ZIS v rámci programu Digitálna Európa (napríklad zdroje údajov a knižníc algoritmov umelej inteligencie a strediská pre kompetencie v oblasti vysokovýkonnej výpočtovej techniky v členských štátoch) v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj na účely skúšania a predvádzania v rámci inovačných projektov.

Fondy politiky súdržnosti [najmä Európsky fond regionálneho rozvoja a Kohézny fond, zriadené nariadením Európskeho parlamentu a Rady o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde, a Európsky sociálny fond plus, zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady o Európskom sociálnom fonde plus (ESF+)]

- ZIS prostredníctvom stredísk spoločného umiestnenia a centier RIS podporujú regionálnu a medziregionálnu spoluprácu medzi subjektmi vedomostného trojuholníka a riadiacimi orgánmi v súčinnosti s medziregionálnou spolupracou a investíciami naprieč hodnotovými reťazcami v súvisiacich prioritných oblastiach inteligentnej špecializácie a prácu tematických platforiem inteligentnej špecializácie. Takáto spolupráca s riadiacimi orgánmi môže viesť k začleneniu činností ZIS do operačných programov. EIT preskúma aj prispievanie k iniciatívam rozvoja zručností v rámci fondov politiky súdržnosti prostredníctvom výmeny najlepších postupov.
- EIT podporuje spoluprácu medzi príslušnými ZIS a platformami inteligentnej špecializácie s cieľom uľahčiť synergie medzi zdrojmi EIT, fondmi politiky súdržnosti a ostatnými úniijnými, vnútroštátnymi a regionálnymi programami. Cieľom je dosiahnuť širšie zastúpenie činností EIT v celej únii, posilniť prepojenia so stratégiami inteligentnej špecializácie a lepšie využívať RIS s cieľom mobilizovať EŠIF pri činnostiach EIT a ZIS.

Program InvestEU

- ZIS sa usilujú o spoluprácu s Poradenským centrom InvestEU, aby sa podnikom podporovaným ZIS mohla poskytovať technická podpora a pomoc pri príprave, vývoji a vykonávaní projektov.
- ZIS EIT sa usilujú prispievať obsahom na portál InvestEU s cieľom pritaiahnuť investorov a finančných sprostredkovateľov k podnikom podporovaným ZIS, a to v úzkej spolupráci s útvarmi Komisie a v synergii s EIC.

Program Kreatívna Európa, zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/818 ⁽²⁴⁾

Program Kreatívna Európa je významným medziiným pre činnosti nového ZIS zameraného na kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel. S programom Kreatívna Európa sa majú vytvoriť silné synergie a komplementárnosť v oblastiach ako napríklad kreatívne zručnosti, pracovné miesta a obchodné modely.

Program pre jednotný trh, zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/690 ⁽²⁵⁾

⁽²³⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/694 z 29. apríla 2021, ktorým sa zriaďuje program Digitálna Európa a zrušuje rozhodnutie (EÚ) 2015/2240 (Ú. v. EÚ L 166, 11.5.2021, s. 1).

⁽²⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/818 z 20. mája 2021, ktorým sa zriaďuje program Kreatívna Európa (na obdobie 2021 až 2027) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1295/2013 (pozri stranu 34 tohto úradného vestníka).

⁽²⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/690 z 28. apríla 2021, ktorým sa zriaďuje Program pre vnútorný trh, konkurencieschopnosť podnikov vrátane malých a stredných podnikov, oblasť rastlín, zvierat, potravín a krmív a európsku štatistiku (Program pre jednotný trh) a ktorým sa zrušujú nariadenia (EÚ) č. 99/2013, (EÚ) č. 1287/2013, (EÚ) č. 254/2014 a (EÚ) č. 652/2014 (Ú. v. EÚ L 153, 3.5.2021, s. 1).

ZIS sa usilujú o spoluprácu so sieťou Enterprise Europe Network (ďalej len „EEN“) a jej odvetvovými skupinami s cieľom uľahčiť spoluprácu medzi podnikmi, prenos technológií a inovačné partnerstvá pre podnikateľov, ktorí chcú rozvíjať svoje činnosti v celej únii aj mimo nej v súlade s nariadením (EÚ) 2021/690. Organizácie siete EEN budú propagovať činnosti ZIS medzi svojimi klientmi spomedzi MSP. EIT preskúma spoluprácu na programoch mobility pre nových podnikateľov s cieľom zlepšiť ich podnikateľské zručnosti.

4. RIEŠENIE KRÍZY SPÔSOBENEJ VÝSKYTOM OCHORENIA COVID-19

Zásadné sociálne, hospodárske, environmentálne a technologické zmeny v dôsledku krízy spôsobenej ochorením COVID-19 si budú vyžadovať spoluprácu všetkých inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr Únie. EIT by mal prispievať k nevyhnutnému inovačnému úsiliu tým, že zabezpečí jednotnú reakciu na krízu spôsobenú ochorením COVID-19.

EIT zaručí, aby ZIS podporovali a propagovali dosahovanie inovatívnych riešení v rôznych oblastiach činnosti v súlade s prioritami Plánu obnovy pre Európu, Európskej zelenej dohody, Novej priemyselnej stratégie pre Európu a cieľmi v oblasti udržateľného rozvoja, a tým prispievali k obnove európskych spoločností a hospodárstva a posilňovali ich udržateľnosť a odolnosť.

EIT by mal predovšetkým zaručiť, aby ZIS boli schopné fungovať s potrebnou flexibilitou na prispôbenie sa výzvam vyplývajúcim z krízy spôsobenej ochorením COVID-19, ako aj novým a neočakávaným výzvam a prioritám. Pod dohľadom a kontrolou EIT by ZIS mohli vytvárať opatrenia, ktoré sú vhodné na účel podpory a zvýšenia odolnosti svojich ekosystémov, konkrétne svojich partnerov a príjemcov, ako aj nad rámec ich existujúcich komunit. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať akciám zameraným na zvyšovanie odolnosti mikropodnikov, MSP a startupov, ako aj študentov, výskumných pracovníkov, podnikateľov a zamestnancov, ktorých kríza spôsobená ochorením COVID-19 zasiahla mimoriadne silno.

ZIS by takisto mohli využívať synergie s inými iniciatívami a partnerstvami Únie s cieľom podporiť silu európskych inovačných ekosystémov.

Pri prispôbovaní sa novej situácii môžu ZIS využívať inovatívne kolaboratívne nástroje, prostriedky, informačné a podporné služby na zabezpečenie spolupráce a interakcie v rámci svojich komunit.

ZIS v úsilí o synergie s ostatnými programami a agentúrami Únie môžu navrhovať iniciatívy zamerané na integráciu vedomostného trojuholníka, ktorých cieľom je podpora inovačných ekosystémov v únii. Na tento účel môže EIT podporovať nové činnosti naprieč ZIS s cieľom riešiť výzvy vyplývajúce z krízy spôsobenej ochorením COVID-19.

5. ZDROJE

5.1. Rozpočtové potreby

Rozpočtové potreby EIT na roky 2021 – 2027 dosahujú výšku 2 965 000 000 EUR a vzťahujú sa na tri hlavné zložky: 1. výdavky na osem existujúcich ZIS (pri zohľadnení toho, že platnosť dohôd o partnerstve pre tri z nich uplynie na konci roka 2024) a na založenie dvoch nových ZIS (jedného v roku 2022 alebo 2023 a druhého v roku 2026); 2. administratívne výdavky EIT a 3. výdavky na prípravu, monitorovanie, kontrolu, audit, hodnotenie a iné činnosti a výdavky potrebné na riadenie a vykonávanie činnosti EIT, ako aj na hodnotenie dosahovania jeho cieľov v súlade s článkom 12 ods. 6 nariadenia (EÚ) 2021/695.

Na financovanie existujúcich a nových ZIS sa predpokladá približne 2 854 000 000 EUR (96 % celkového rozpočtu EIT), z toho:

- minimálne 10 % a maximálne 15 % je vyhradených na RIS;
- maximálne 7 % je vyhradených na činnosti naprieč ZIS vrátane podpory ZIS, ktorým vyprší alebo skončí platnosť dohody o partnerstve;
- maximálne 3 % sú vyhradené na trojročnú pilotnú iniciatívu v oblasti vysokoškolského vzdelávania.

Očakáva sa, že ZIS vďaka zavedeniu postupne sa znižujúcej miery financovania zo strany EIT zmobilizujú ďalších 1 500 000 000 EUR z iných verejných a súkromných zdrojov. Rozpočet na založenie dvoch nových ZIS (z ktorých jedno sa má založiť čo najskôr v roku 2022 alebo 2023 a druhé sa má založiť v roku 2026) bude približne 300 000 000 EUR. Ak okrem pridelených prostriedkov z rozpočtu pre EIT budú k dispozícii dodatočne pridelené prostriedky z rozpočtu, EIT môže založiť ďalšie ZIS.

EIT je naďalej štíhlou a dynamickou organizáciou. Náklady na administratívne výdavky EIT pokrývajúce potrebné výdavky na zamestnancov, administratívu, infraštruktúru a prevádzku sa zvýšia, ale v priemere nepresiahnu 3 % rozpočtu EIT. Časť administratívnych výdavkov pokryje Maďarsko prostredníctvom bezplatného poskytnutia kancelárskych priestorov do konca roka 2029. Na tento účel sa vyvinie maximálne úsilie o zníženie administratívnych nákladov ZIS, ktoré sa v každom prípade musia udržiavať na rozumnom minime.

5.2. Vplyv (monitorovanie a hodnotenie)

Meranie vplyvu EIT by sa malo podľa očakávaní v nasledujúcom programovom období naďalej zlepšovať, pričom sa zohľadnia doposiaľ získané poznatky a skúsenosti, ako aj potreba zefektívniť jeho postupy podľa postupov programu Horizont Európa. EIT uplatní v súlade s článkami 10, 11 a 20 nariadenia (EÚ) 2021/819 rámec hodnotenia, predkladania správ a monitorovania, ktorým sa zabezpečí súdržnosť s celkovým prístupom pre program Horizont Európa, a zároveň sa zaisťujú pružnosť. Konkrétne sa zlepšia mechanizmy spätnej väzby medzi Komisiou, EIT a ZIS, aby bolo možné jednotne, súdržne a efektívne plniť ciele.

5.2.1. Predkladanie správ a monitorovanie

EIT zlepší svoje súčasné systémy monitorovania a zavedie rámec predkladania správ a monitorovania vrátane kľúčových ukazovateľov výkonnosti, ktoré budú zosúladené s ukazovateľmi spôsobu dosahovania vplyvu programu Horizont Európa. Predkladanie správ a monitorovanie prevádzkovej výkonnosti ZIS vrátane ich administratívnych nákladov a ich výsledkov bude primárne vykonávať EIT v spolupráci so spoločnými korporátnymi službami programu Horizont Európa v rámci Komisie. Systém predkladania správ a monitorovania pre ZIS je včlenený do celkového systému monitorovania programu Horizont Európa, a to najmä prostredníctvom zavedenia spoločných dátových modelov vrátane získavania údajov uložených v databáze programu Horizont Európa. Komisia sa podieľa na návrhu všetkých príslušných ukazovateľov a nástrojov vplyvu a monitorovania, ktoré EIT vytvorí alebo uplatní, aby sa zabezpečila súdržnosť s celkovým systémom monitorovania programu Horizont Európa, a to vrátane ukazovateľov spôsobu dosahovania vplyvu, kritérií pre európske partnerstvá a strategického plánovania programu Horizont Európa. Sústavné monitorovacie postupy a postupy priebežného preskúmania a komplexného hodnotenia vrátane stanovenia spoľahlivého súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych ukazovateľov a s nimi súvisiaceho východiskového stavu a cieľových hodnôt stanoví správna rada. Okrem toho EIT zohľadní zavádzanie metodiky Inovačný radar v rámci programu Horizont Európa a preskúma, ako by mohli Inovačný radar využívať ZIS na zlepšenie jeho činností monitorovania.

Výsledky tohto monitorovania tvoria podklady pre procesy viacročného obchodného plánovania ZIS a sú určujúce pre pridelovanie finančných prostriedkov EIT na základe výkonnosti činností ZIS a prípravu dohôd o partnerstve a dohôd o grantoch so ZIS ako prijímateľmi. Výsledky monitorovania ZIS by sa okrem toho mali stať podkladom pre strategický proces koordinácie európskych partnerstiev.

Činnosti EIT vrátane činností riadených ZIS by mali mať:

1. vplyv na technológie, hospodárstvo a inovácie v podobe podnecovania zakladania a rastu podnikov, ako aj tvorby nových inovačných riešení globálnych výziev, vytvárania priamych a nepriamych pracovných miest a mobilizovania ďalších verejných aj súkromných investícií;
2. vplyv na vedu a vzdelávanie v podobe posilňovania ľudského kapitálu v oblasti výskumu a inovácií, zlepšovania inovačných a podnikateľských zručností na individuálnej aj organizačnej úrovni a podpory vytvárania a šírenia znalostí a inovácií v spoločnosti;
3. vplyv na spoločnosť vrátane vplyvu vyplývajúceho z poskytovania systémových riešení v rámci komunity EIT aj mimo nej, a to aj prostredníctvom činností naprieč ZIS, politických priorít Únie v oblastiach zmeny klímy (ako napríklad zmierňovanie, adaptácia a odolnosť), energetiky, surovín, zdravia, výroby s pridanou hodnotou, digitalizácie, mestskej mobility, potravinárstva, kultúry a kreativity alebo vodného hospodárstva prostredníctvom inovačných riešení, spolupráce s občanmi a koncovými používateľmi, ako aj posilnenia využívania inovačných riešení v týchto oblastiach spoločnosti.

EIT zabezpečí vypracovanie osobitných spoločenských ukazovateľov v oblastiach činností ZIS a vykonáva ich pravidelné monitorovanie v súlade s rámcom programu Horizont Európa pre spoločenský vplyv.

Vplyvy uvedené v treťom odseku sa merajú medziiným v súlade s ukazovateľmi spôsobu dosahovania vplyvu uvedenými v prílohe V k nariadeniu (EÚ) 2021/695.

Ďalšie ukazovatele, vrátane ukazovateľov spoločenského vplyvu v oblastiach činnosti ZIS, vypracuje EIT spoločne s Komisiou v súlade s vypracovaním rámca ukazovateľov programu Horizont Európa, pričom sa v nich odzrkadlí celkový prístup pre európske partnerstvá k podpore vedeckého, hospodárskeho a spoločenského vplyvu. Zosúladenie cieľov EIT v priebehu času, čím sa zabezpečí základný súbor porovnateľných podkladov o výsledkoch a vplyvoch, ktoré ZIS vygenerovali vzhľadom na program Horizont Európa. Okrem toho EIT zabezpečí, aby sa v systéme monitorovania zohľadnil pokrok vo vzťahu k činnostiam špecifickým pre model ZIS, ako sú integrácia vedomostného trojuholníka a podnikateľské zručnosti. Ukazovatele týkajúce sa činností EIT v oblasti vzdelávania (vrátane tých, ktoré podporujú kapacity inštitúcií vysokoškolského vzdelávania) monitorujú napríklad:

1. nadobúdanie zručností ľudského kapitálu a zapojenie inštitúcií vysokoškolského vzdelávania a zlepšovanie ich kapacít (krátkodobé hľadisko);
2. kariérny postup a úlohu a výkonnosť inštitúcií vysokoškolského vzdelávania v miestnych inovačných ekosystémoch (strednodobé hľadisko) a
3. pracovné podmienky a úlohu a výkonnosť inštitúcií vysokoškolského vzdelávania v miestnych inovačných ekosystémoch (dlhodobé hľadisko).

Sústavné monitorovanie ZIS sa vykonáva efektívne a zameriava sa okrem iného na:

1. pokrok z hľadiska finančnej udržateľnosti, najmä využívanie nových zdrojov investícií;
2. pokrok z hľadiska celoeurópskeho pokrytia a otvorenosti, ako aj transparentnosti riadenia;
3. účinnosť podnikateľskej akcelerácie (a to vytvorené a podporované rýchlo rastúce podniky);
4. administratívne náklady každého ZIS a náklady na ich riadenie;
5. činnosť stredísk spoločného umiestnenia a centier a subjektov RIS a ich integráciu do miestnych inovačných ekosystémov;
6. vykonávanie činností v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy vrátane rozšíreného používania značky EIT.

V nasledujúcej tabuľke sa uvádza neúplný zoznam kľúčových ukazovateľov výkonnosti a cieľových hodnôt, ktoré by mal EIT monitorovať v rokoch 2021 – 2027. Uvedená ukazovatele poskytujú hlavné vstupné a výstupné údaje na monitorovanie dosahovania kľúčových cieľov EIT na roky 2021 – 2027, akými sú napríklad posilňovanie inovácií a podnikania prostredníctvom lepšieho vzdelávania, zvyšovanie jeho regionálneho a miestneho vplyvu a otvorenosti voči potenciálnym partnerom a zainteresovaným stranám, zabezpečenie rovnováhy medzi príjmami a nákladmi, založenie nových stredísk spoločného umiestnenia a uvádzanie nových inovačných riešení globálnych výziev na trh.

Ukazovatele riadenia EIT	Cieľová hodnota 2023 (východiskový stav v roku 2020)	Cieľová hodnota 2027 (východiskový stav v roku 2020)
Počet subjektov/organizácií zúčastňujúcich sa na činnostiach EIT a ZIS	20 % nárast	50 % nárast
Počet inovácií (produktov a služieb) uvedených na trh	1 500	4 000
Inštitúcie vysokoškolského vzdelávania zapojené do činností EIT a ZIS	285	680
Počet študentov zapojených do vzdelávacích činností EIT a ZIS	8 500	25 500
Počet podporených startupov	300	700
Financovanie ZIS	700 000 000 EUR	1 500 000 000 EUR
Počet subjektov/organizácií zúčastňujúcich sa na činnostiach EIT a ZIS z regiónov iných ako regióny stredísk spoločného umiestnenia ZIS	50 % nárast	100 % nárast

S cieľom zvýšiť otvorenosť a transparentnosť EIT zabezpečuje, aby boli údaje z projektov, ktoré získava prostredníctvom svojich vnútorných systémov monitorovania, vrátane výsledkov od ZIS, plne prístupné a integrované do celkového systému správy údajov programu Horizont Európa. EIT zabezpečuje, aby boli podrobné informácie vyplývajúce z jeho procesu monitorovania a hodnotenia včas sprístupnené a prístupné v databáze programu Horizont Európa. Okrem toho EIT zabezpečuje predkladanie osobitných správ o kvantitatívnych a kvalitatívnych vplyvoch vrátane viazaných a skutočne poskytnutých finančných príspevkov.

5.2.2. Hodnotenie, priebežné preskúmanie a komplexné posúdenie

Pravidelné nezávislé hodnotenia činností EIT vrátane činností riadených prostredníctvom ZIS vykonáva Komisia v súlade s nariadeniami (EÚ) 2021/819 a (EÚ) 2021/695.

V súlade s článkom 20 nariadenia (EÚ) 2021/819 sa pri priebežnom hodnotení okrem iného posudzuje aj výsledok a vplyvy pilotnej iniciatívy v oblasti vysokoškolského vzdelávania, účinnosť stratégií finančnej udržateľnosti ZIS, vplyv činností RIS a spolupráca medzi EIT a vykonávacími orgánmi v rámci piliera III „Inovatívna Európa“ programu Horizont Európa. V tomto smere sa pri hodnoteniach EIT posudzuje najmä účinnosť, efektívnosť, relevantnosť, súdržnosť a pridaná hodnota Únie činností EIT, a to aj prostredníctvom ZIS. Vykonáva ich Komisia s pomocou nezávislých externých expertov a tvoria podklady k hodnoteniam programu Horizont Európa, ktoré vykonáva Komisia, a to aj so zreteľom na systémové posúdenie piliera III „Inovatívna Európa“ programu Horizont Európa, najmä pokiaľ ide o jednotné kontaktné miesto pre inovácie.

Každé ZIS podstúpi komplexné posúdenie, ktoré vykonáva EIT pod dohľadom správnej rady a s podporou nezávislých externých expertov pred skončením sedemročného obdobia platnosti dohody o partnerstve, a aj záverečné preskúmanie pred ukončením tejto dohody. Na základe komplexného posúdenia správna rada rozhodne o tom, či predĺžiť platnosť dohody o partnerstve aj po uplynutí prvých sedem rokov, zatiaľ čo záverečné preskúmanie sa použije ako základ pre rokovania o možnom memorande o spolupráci. Správna rada pri vykonávaní týchto hodnotení v súlade s článkom 11 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2021/819 zohľadňuje vykonávanie, monitorovanie a hodnotiace kritériá pre európske partnerstvá stanovené v nariadení (EÚ) 2021/695, dosahovanie cieľov ZIS, jeho koordináciu s ostatnými príslušnými iniciatívami v oblasti výskumu a inovácií, jeho úroveň finančnej udržateľnosti, jeho schopnosť zabezpečiť otvorenosť voči novým členom, transparentnosť jeho riadenia a jeho výsledky pri získavaní nových členov v medziach príspevku Únie uvedeného v článku 21 nariadenia (EÚ) 2021/819, pridanú hodnotu Únie a relevantnosť, pokiaľ ide o ciele EIT.

EIT okrem toho v súlade s článkom 11 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2021/819 vykoná pod dohľadom správnej rady priebežné preskúmania výkonnosti a činností ZIS, ktoré sa vzťahujú na prvé tri roky trvania dohody o partnerstve (teda fáza vzniku ZIS) a v príslušnom prípade aj tri roky po jej predĺžení (teda fáza stabilizácie). Tieto preskúmania vychádzajú zo sústavného monitorovania, ktoré vykonáva EIT. Pomáhajú správnej rade včas získať informácie o výkonnosti ZIS so zreteľom na ich stratégiu a ciele, ako aj zabezpečiť súlad pokynmi správnej rady.

V súlade s článkom 11 ods. 6 nariadenia (EÚ) 2021/819 v prípade, že sa počas sústavného monitorovania, v priebežných preskúmaniach alebo komplexnom posúdení ZIS preukáže nedostatočný pokrok v oblastiach uvedených v článku 10 uvedeného nariadenia alebo nedostatočná pridaná hodnota Únie, správna rada prijme vhodné nápravné opatrenia. Nápravné opatrenia môžu mať formu zníženia, úpravy alebo odňatia finančného príspevku EIT, alebo ukončenia dohody o partnerstve, ako aj záväzných odporúčaní týkajúcich sa činností ZIS alebo návrhov na úpravu jeho realizačných a prevádzkových modelov.

Výsledky uvedených priebežných preskúmaní a hodnotení sa zverejňujú, oznamujú sa Európskemu parlamentu a Rade a poskytnú sa na účely procesu strategickej koordinácie európskych partnerstiev.

Dodatok 1

Prehľad ZIS zameraného na kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel

I. Výzva

ZIS zamerané na kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel ⁽²⁶⁾ môže priniesť horizontálne riešenie množstva vznikajúcich výziev trvalej povahy, ktoré možno riešiť pomocou vzdelávacích, výskumných a inovačných činností. Uvedené výzvy možno rozdeliť do štyroch pilierov:

1. Európska kreativita, kultúrna a jazyková rozmanitosť;
2. európska identita a súdržnosť;
3. európska zamestnanosť, odolnosť hospodárstva a inteligentný rast a
4. Európa ako globálny aktér.

Európska kreativita a kultúrna rozmanitosť závisí od odolných a spoľahlivých kultúrnych a kreatívnych odvetví a priemyslu. Tieto odvetvia však v dôsledku intenzívnejšej hospodárskej súťaže medzi globálnymi aktérmi a prechodu na digitalizáciu čelia množstvu výziev.

- Producenti, tvorcovia, distribútori, vysielatelia, kiná, divadlá a všetky typy kultúrnych organizácií a podnikov musia siahnuť po inováciách, aby dokázali pritiahnúť nových divákov, rozvíjať sa a vytvoriť nové procesy, služby, obsahy a postupy, ktoré poskytujú spoločenskú hodnotu.
- Nedostatok podnikateľských a prierezových zručností v kultúrnych a kreatívnych odvetviach ⁽²⁷⁾ sa týka rovnako vznikajúcich a veľmi stabilizovaných pododvetví, ktoré prechádzajú dôkladnou digitálnou transformáciou. Uvedené zručnosti sú potrebné na inovácie a sú mimoriadne dôležité vzhľadom na zmeny na trhu práce, ktorým odvetvie čelí.
- Kultúrne dedičstvo je nepopierateľným vyjadrením kultúrnej identity, dôležitým kolektívnym statkom a zdrojom inovácií, poskytuje dobrú návratnosť investícií a významné hospodárske príjmy, ale jeho potenciál je stále z veľkej časti nevyužitý. Bude mať pravdepodobne veľký prospech zo ZIS zameraných na kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel, pretože je katalyzátorom udržateľnej obnovy zameranej na kultúrne dedičstvo a zásadným stimulom pre vzdelávanie a celoživotné vzdelávanie a zároveň podporuje spoluprácu a sociálnu súdržnosť.

Spoločenské výzvy týkajúce sa európskej identity a súdržnosti sa vo všeobecnosti vyznačujú nedostatkom premostenia medzi rôznymi časťami spoločnosti a medzi rôznymi územiaми. Zahŕňajú otázky týkajúce sa sociálneho vylúčenia, potreby užších medzikultúrnych prepojení, ochrany jazykovej rozmanitosti vrátane menšinových jazykov a rozvíjania zmyslu pre spolupatričnosť na základe kultúrnej rozmanitosti a spoločného dedičstva, ktoré by sa dali riešiť inkluzívnejším a prístupnejším zapojením do činností spoločenstva, inováciami v oblasti projektovania, architektúry a využívania verejného priestoru, ako aj kultúrne podmienenými spoločenskými inováciami. Konkrétne:

- medzi výskumníkmi a medzi výskumom a priemyslom a medzi verejnými organizáciami a organizáciami tretieho sektora existuje nedostatočná spolupráca, ako aj nedostatočná koordinácia a zbytočná duplicita úsilia v oblasti výskumu a vývoja, výmeny metód, výsledkov a najlepších postupov,
- úroveň integrácie kreatívnych klastrov a inovačných centier je nedostatočná,
- veľká časť regionálnych priorít inteligentnej špecializácie v Európe sa kultúrou zaoberá z rozdielnych uhlov pohľadu (napríklad z pohľadu kultúrneho dedičstva, kreatívneho priemyslu a umenia),

⁽²⁶⁾ Kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel sa týkajú všetkých odvetví a priemyslu, ktorých činnosti sú založené na kultúrnych hodnotách, kultúrnej rozmanitosti a individuálnych a/alebo kolektívnych umeleckých a iných kreatívnych prejavoch, bez ohľadu na to, či sú tieto činnosti orientované na trh alebo nie, bez ohľadu na druh štruktúry, v ktorej sa realizujú, a nezávisle od spôsobu financovania tejto štruktúry. Medzi tieto činnosti patrí rozvoj zručností a talentu spolu s potenciálom tvorby inovácií, bohatstva a pracovných miest prostredníctvom vytvárania sociálnej a ekonomickej hodnoty vrátane spravovania duševného vlastníctva. Uvedené činnosti sa týkajú aj vývoja, produkcie, tvorby, šírenia a ochrany tovaru a služieb, ktoré predstavujú kultúrne, umelecké či iné kreatívne prejavy, ako aj súvisiacich funkcií ako vzdelávanie a riadenie. Kultúrne a kreatívne odvetvia zahŕňajú okrem iného architektúru, archívy, umenie, knižnice a múzeá, umelecké remeslá, audiovizíu (vrátane filmu, televízie, softvéru, videohier, multimédií a hudobných nahrávok), hmotné i nehmotné kultúrne dedičstvo, dizajn, špičkový priemysel a módu vychádzajúce z kreativity, festivaly, hudbu, literatúru, scénické umenie (vrátane divadla a tanca), knihy a vydateľskú činnosť (noviny a časopisy), rozhlas a výtvarné umenie a reklamu.

⁽²⁷⁾ Kultúrne a kreatívne študijné odbory na európskych univerzitách sa zväčša zameriavajú na „kreatívnu časť“ a ich absolventi nie sú vždy pripravení na vstup na moderný trh práce, keďže im chýbajú prierezové zručnosti (podnikateľské, digitálne a z oblasti finančného riadenia). Pokiaľ ide o inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, Únia zaostáva za Spojenými štátmi americkými v komunikačných a mediálnych štúdiách (zatiaľ čo univerzity v Únii majú lepšie výsledky v tradičnejších disciplínach ako výtvarné umenie a dizajn či múzické umenia).

- vzhľadom na dôležitú úlohu kultúry a kreativity pre hospodársky a sociálny rozvoj miest a regiónov a ich schopnosť významnejšie pomáhať pri riešení problematiky nerovnosti v Európe je potenciál ZIS pre kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel vysoký.

K súčasným výzvam súvisiacim s európskou zamestnanosťou, odolnosťou hospodárstva a inteligentným rastom patria sociálno-hospodárske otázky ako napríklad riešenie nezamestnanosti (najmä nezamestnanosti mladých), zlepšovanie zručností a pracovného prostredia a vyrovnávanie sa s celosvetovou hospodárskou súťažou.

- Trh je veľmi koncentrovaný: v roku 2013 približne 50 % celkového obratu Únie a pridanej hodnoty sa vytvorilo v Spojenom kráľovstve, Nemecku a vo Francúzsku.
- Globalizácia, digitalizácia a technologické inovácie majú silný vplyv na Európsky priemysel. V dôsledku uvedeného vývoja sa mení spôsob, ako umelci produkujú a distribuujú svoje diela a oslovujú publikum, čím sa menia tradičné modely podnikania v kultúrnych a kreatívnych odvetviach a priemysle, a zásadne sa menia očakávania a správanie spotrebiteľov. Navyše na tradičný hodnotový reťazec má výrazný vplyv rastúca sila mimoeurópskych produkčných spoločností.
- Tvorivá, kultúrna a umelecká sféra často čelí výzve, ako speňažiť svoje produkcie a diela, čím sa vytvárajú oblasti práce vyznačujúce sa vysokou neistotou. Je potrebné nájsť nové inováčne spôsoby podpory organizácií, mikropodnikov a malých a stredných podnikov pôsobiacich na poli tvorivosti a kultúry.

Úloha Európy ako globálneho aktéra zahŕňa aj nevyhnutnosť zlepšiť rozširovanie európskeho kultúrneho obsahu. Európa si potrebuje zachovať konkurencieschopnosť v celosvetovom digitálnom súperení o tvorbu nových technológií (ako napríklad umelá inteligencia, internet vecí a blockchain), pre ktoré sú kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel významným zdrojom obsahu, produktov a služieb. Okrem toho kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel (ako napríklad dizajn a architektúra) v celosvetovom meradle aktívne prispievajú k udržateľnému rozvoju a stimulujú vznik ekologických inovácií, zatiaľ čo kultúrny obsah (literatúra, film a umenie) môže popri svojej vnútornej hodnote zvyšovať informovanosť o ekologických problémoch a pôsobiť na verejnú mienku.

II. Význam a vplyv

ZIS zamerané na kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel pomôže vďaka svojmu holistickému a integrovanému prístupu riešiť všetky výzvy uvedené v oddiele 1. Keďže takéto ZIS bude relevantné pre takmer všetky oblasti nášho života, spoločnosti a hospodárstva, bude mať pravdepodobne veľký význam z hľadiska jeho hospodárskeho a spoločenského vplyvu, vďaka čomu sa otvoria strategické príležitosti pre hospodárske, technologické a sociálne inovácie. Pravdepodobne tiež prispeje k tomu, aby inštitúcie vysokoškolského vzdelávania v oblasti umenia zohrávali aktívnejšiu úlohu pri rozvoji hybridných zručností a podnikateľského zmysľania, ktoré je vo väčšom súlade s potrebami priemyslu.

Kultúrne inovácie vychádzajúce z kreativity posilňujú európsku konkurencieschopnosť buď priamo vytváraním nových podnikov a pracovných miest, alebo nepriamo vytváraním medziodvetvových výhod pre celé hospodárstvo, zlepšovaním kvality života a zvyšovaním príťažlivosti Európy. Kultúrne a kreatívne odvetvia (ako napríklad kultúrne dedičstvo a umenie) sú čoraz viac vnímané ako nový zdroj inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu a pracovných miest. Uvedené odvetvia už v Únii zamestnávajú viac ako 12 miliónov ľudí, čo je viac ako 7,5 % všetkých zamestnaných ľudí v Únii. Kultúrne dedičstvo je kľúčovou zložkou kultúrnych a kreatívnych odvetví a významne prispieva k príťažlivosti európskych regiónov, miest, obcí a vidieckych oblastí. Je hnacou silou investícií súkromného sektora, príťahovania talentov, zakladania podnikov a priameho a nepriameho vytvárania pracovných miest.

Prínos kultúry a kreativity k inováciám je čoraz viac stimulovaný netechnologickými faktormi, ako sú kreativita, dizajn a nové organizačné procesy alebo obchodné modely. Odvetvia s osobitnými hodnotovými reťazcami (konkrétne hudba, umenie, dizajn, móda, audiovizia, videohry a architektúra) majú predovšetkým výraznú inovačnú kapacitu z ekonomického hľadiska a dokážu stimulovať inovácie aj v iných odvetviach hospodárstva.

Kultúra a účasť na kultúrnych aktivitách majú priamy vplyv na pohodu občanov a sociálne začleňovanie. Kultúrny a kreatívny priemysel posilňuje spoločenské hodnoty identity, demokracie a zapojenia do činností spoločnosti. Kultúra má veľký potenciál posilňovať európsky zmysel pre spolupatričnosť, pri ktorom je hlavným prínosom rozmanitosť. To je mimoriadne dôležité pre odolnosť, sociálny prístup, spoločenskú súdržnosť, boj proti radikalizácii a rodovú rovnosť, ako aj pri riešení politických neistôt a potreby zjednotenia v Európe.

ZIS zamerané na kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel má posilniť príležitosti pre vytváranie sietí, spoluprácu, spoločnú tvorbu a prenos know-how medzi vzdelávacími a výskumnými inštitúciami, podnikmi, verejnými organizáciami a organizáciami tretieho sektora v kultúrnych a kreatívnych odvetviach, ako aj v ostatných odvetviach spoločnosti a hospodárstva. Jeho úlohou má byť:

- pôsobiť ako katalyzátor zdola nahor a zhora nadol pri iniciatívach na úrovni Únie, na vnútroštátnej úrovni a regionálnej úrovni; vypracuje potrebné rámcové podmienky na zakladanie a rozširovanie nových podnikov v inovačných ekosystémoch,
- poskytovať výskumníkom a študentom v mnohých odboroch (vrátane umenia, humanitných vied, spoločenských vied, aplikovaných prírodných vied a podnikania), ako aj podnikateľom v kultúrnom a kreatívnom priemysle a iných odvetviach znalosti a zručnosti potrebné na realizáciu inovačných riešení a ich premenu na nové kultúrne, spoločenské a podnikateľské príležitosti, a
- umožňovať ďalšie vzájomné obohacovanie s inými hospodárskymi a priemyselnými odvetviami a slúžiť ako akcelerátor inovácií.

III. Synergie a komplementárnosť s existujúcimi iniciatívami

ZIS zamerané na kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel bude dopĺňať množstvo ďalších iniciatív Únie, ako aj iniciatív na úrovni členských štátov. V tomto oddiele sa uvádzajú hlavné synergie očakávané na úrovni Únie.

Od ZIS zameraného na kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel sa očakáva, že zabezpečí silné synergie s príslušnými politickými iniciatívami v rámci programu Horizont Európa, a najmä v rámci piliera II „Globálne výzvy a konkurencieschopnosť európskeho priemyslu“ s klastrom „Kultúra, tvorivosť a inkluzívna spoločnosť“ a jeho oblastí intervencie, pokiaľ ide o kultúrne dedičstvo a demokraciu. ZIS zamerané na kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel by mohlo poskytovať aj cenné horizontálne vstupy v rámci rôznych činností, ktoré sa majú vykonať v klastri „Digitalizácia, priemysel a vesmír“, a to najmä pokiaľ ide o výrobné technológie, v ktorých potreba vyvíjať nové produkty do veľkej miery závisí od kultúrnych a kreatívnych odvetví a priemyslu. Okrem toho by mohlo efektívne dopĺňať iné časti programu Horizont Európa, intervenciu existujúceho spoločenstva EIT Digital a akcie plánované v rámci iných programov Únie, ako sú Program InvestEU, program Erasmus+, program Kreatívna Európa, program Digitálna Európa alebo fondy politiky súdržnosti.

Program Kreatívna Európa bude veľmi významný pre činnosti ZIS zameraného na kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel. Program Kreatívna Európa uvádza oblasti a osobitné výzvy na predkladanie ponúk, v ktorých sa zohľadňujú niektoré z výziev, ktorým kultúrne a kreatívne odvetvie čelí (ako napríklad zručnosti a zamestnanosť a obchodné modely), a jeho cieľom je zabezpečiť silné synergie a komplementárnosť. V rámci Programu InvestEU a v súvislosti s obmedzeným prístupom k financiam pre kultúrne a kreatívne odvetvia sa však očakávajú synergie so finančným mechanizmom na pomoc pri rozširovaní kultúrnych a kreatívnych projektov poskytovaním poistenia finančným sprostredkovateľom.

Platforma stratégie pre inteligentnú špecializáciu (ďalej len „stratégia S3“) v oblasti modernizácie priemyslu identifikovala viacero stratégií výskumu a inovácií, ktoré sa zameriavajú na kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel a skúmajú nové väzby medzi lokálnym kapitálom, potenciálnymi trhmi a spoločenskými výzvami prostredníctvom zapojenia veľkého počtu podnikateľov. Najmä propagácia nových partnerstiev medzi výskumnými organizáciami, podnikmi a subjektmi verejného sektora je zdrojom veľkej obavy pre stratégiu S3, čo si vyžaduje zriadenie nových platforiem spolupráce.

IV. Záver

ZIS zamerané na kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel je najvhodnejšie na riešenie závažných hospodárskych a spoločenských výziev uvedených v tomto dodatku. Kreativita je kľúčovým stimulom inovácií a ZIS zamerané na kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel má kapacitu rozvíjať potenciál umeleckej tvorivosti vychádzajúcej z kultúry s cieľom pomôcť pri posilňovaní konkurencieschopnosti, udržateľnosti a inteligentného rastu Európy.

Dodatok 2

Prehľad ZIS zameraného na vodné hospodárstvo, morské a námorné odvetvie a ekosystémy

V tomto dodatku sa uvádza prehľad oblasti Vodné hospodárstvo, morské a námorné odvetvie a ekosystémy v čase prípravy SIP na roky 2021 – 2027. Pred otvorením nového ZIS zameraného na vodné hospodárstvo, morské a námorné odvetvie a ekosystémy Komisia vykoná analýzu s cieľom zohľadniť vývoj vedeckých, technologických a sociálno-ekonomických trendov a zabezpečiť:

1. úplné zosúladenie so strategickým plánovaním programu Horizont Európa;
2. úplné zosúladenie s kritériami pre európske partnerstvá vymedzené v prílohe III nariadenia (EÚ) 2021/695 a
3. súlad s existujúcimi iniciatívami na úrovni Únie, na vnútroštátnej a regionálnej úrovni vrátane európskych partnerstiev a misií.

I. Výzva

Moria, oceány a vnútrozemské vody majú zásadný význam pre ľudský život, zdravie a pohodu, zabezpečovanie potravín, základné ekosystémové služby, energiu z obnoviteľných zdrojov a iné zdroje, ako aj pre klimatickú dynamiku a ochranu biodiverzity. Nadmerné využívanie a zlý manažment prírodných zdrojov za posledných 100 rokov vystavili sladkovodné a morské ekosystémy obrovskému tlaku. Preto je výzvou vytvorenie obehového a udržateľného modrého hospodárstva, ktoré by sa rozvíjalo v rámci ekologických limitov a ktoré by bolo založené na spoľahlivej dostupnosti vody v prijateľnom množstve a kvalite, ako aj na zdravých a fungujúcich sladkovodných a morských ekosystémoch. Uvedená výzva zahŕňa najmä: 1. nedostatok vody, suchá a záplavy; 2. zhoršovanie stavu morských a sladkovodných ekosystémov, a 3. obehové a udržateľné modré hospodárstvo.

1. Nedostatok vody, suchá a záplavy

V dôsledku pokračujúcej zmeny klímy a nadmerného odberu sladkej vody sa čoraz závažnejšie a častejšie prejavuje nedostatok vody a suchá. Bez inovačných metód a technológií na zhromažďovanie, predpovedanie, prípravu a šírenie informácií a riešení o bezpečnosti vodných útvarov, potenciálnych hrozbách a zmiernení rizík je Únia vystavená vážnym hospodárskym a sociálnym škodám. Nedostatok vody sprevádza tlak na pôdu vyvolaný potrebou zväčšiť produkciu biomasy, sekvestráciu uhlíka a oblasti divokej prírody v záujme dosiahnutia cieľov v oblasti dekarbonizácie a biodiverzity. Z posúdenia vplyvu, ktoré vypracovala Komisia⁽²⁸⁾, vyplýva, že presun produkcie bielkovín na nevykrmovú akvakultúru a na integrovanú multitrofickú akvakultúru a akvapóniu by mohol zmierniť tlak na pôdu a sladké vody.

2. Zhoršovanie stavu morských a sladkovodných ekosystémov

Pobrežné, morské a sladkovodné ekosystémy sú vystavené tlaku v dôsledku priamej ľudskej činnosti a zrýchľovania zmeny klímy. Poškodenie zahŕňa stratu biodiverzity, prelovenie populácií rýb, poškodenie morského dna napríklad v dôsledku používania škodlivých zariadení, ako je rybársky výstroj, prehradzovanie riek, eutrofizačné znečistenie a hromadenie morského odpadu vrátane veľkého množstva rybárskeho výstroja a mikroplastov, ktoré sa odhadzujú do oceánov. Zlý ekologický stav nielenže ohrozuje ciele v oblasti biodiverzity, ale poškodzuje aj tie komunity a podniky, ktoré sú závislé od čistej vody a zdravých ekosystémov. Svetový trh s tovarom a službami na meranie a zmiernenie tohto zhoršovania stavu rastie a je značne konkurenčný. Inovácie, ktoré dokážu posilniť, obnoviť a pozdvihnúť morský, pobrežný a sladkovodný kapitál, a inovácie v oblasti udržateľného rybárskeho výstroja a metód sú kľúčom ku konkurencieschopnosti podnikov Únie a k podpore zamestnanosti a rastu v celej Únii.

⁽²⁸⁾ Posúdenie vplyvu – sprievodný dokument k oznámeniu Komisie zo 17. septembra 2020 s názvom Ambicióznejšie klimatické ciele pre Európu na rok 2030. Investícia do klimaticky neutrálnej budúcnosti v prospech našich občanov.

3. Obehové a udržateľné modré hospodárstvo

Metóda obehového hospodárstva nielenže chráni ľudské zdravie a zaručuje efektívne využívanie zdrojov, ale je aj hnacou silou udržateľného rastu. Plánovaný nebývalý rast veternej energie na mori a ďalších inovačných technológií na využívanie energie z oceánov, ktoré nesmú oslabovať ochranu životného prostredia, ponúka príležitosti na posilnenie biodiverzity (ako napríklad umelé útesy a ustricové lôžka), ako aj na nové činnosti, pri ktorých sa využíva priestor a elektrická energia z obnoviteľných zdrojov, ako napríklad akvakultúra a elektrolýza vodíka. Nevýkrmová akvakultúra dokáže recyklovať nadbytočné živiny, ktoré by inak spôsobili eutrofizáciu. Nové ciele v oblasti znižovania emisií a pohonných hmôt z obnoviteľných zdrojov v námornej doprave si vyžadujú inovácie v oblasti pohonu a logistiky. Opätovným využívaním odpadových vôd sa predchádza nedostatku vody, ktorý sa môže zhoršiť v dôsledku zmeny klímy.

II. Význam a vplyv

ZIS zamerané na vodné hospodárstvo, morské a námorné odvetvie a ekosystémy pomôže vďaka svojmu holistickému a integrovanému prístupu riešiť výzvy uvedené v oddiele 1. Táto oblasť má pomerne silnú vedomostnú základňu a vysoký trhový potenciál. Európske krajiny vypracovali za posledných 15 rokov viac výskumných dokumentov o vede a technológií v oblasti vodného hospodárstva než Spojené štáty americké a zvyšok sveta. Navyše Únia je spolu s Čínou a Spojenými štátmi americkými jedným z popredných námorných hospodárstiev. Podľa najnovších údajov z roku 2018 etablované odvetvia modrého hospodárstva zamestnávali v Únii viac ako päť miliónov osôb, dosiahli obrat 750 miliárd EUR a vytvorili hrubú pridanú hodnotu vo výške 218 miliárd EUR. Možno však badať jasnú fragmentáciu úsilia a neprepojenosť vzdelávacích, výskumných a inovačných činností. Napríklad účinnú spoluprácu s priemyselnými odvetviami alebo podnikmi má nadviazanú menej ako 20 % výskumných a vývojových organizácií, ktoré sa venujú vodohospodárskym vedám.

Novovznikajúce inovačné odvetvia (ako napríklad biotechnológie a výroba energie na mori) prinášajú nové trhové príležitosti pre nové technológie a nové podniky a vysokokvalifikované pracovné miesta. Tieto odvetvia a technologická transformácia tradičnejších odvetví súvisiacich s morom by si vyžadovali medziodborové prístupy a nové typy vzdelávania naprieč odborními. Ide najmä o to, že akademické programy sú poňaté skôr širšie, zatiaľ čo odvetvia si vyžadujú osobitné znalosti a zručnosti. Okrem toho učebné plány v oblastiach ako napríklad inžinierstvo, urbanistické projektovanie a architektúra dostatočne nepokrývajú otázky týkajúce sa ekológie, námorného inžinierstva a vodného hospodárstva.

Vytvorenie ZIS zameraného na vodné hospodárstvo, morské a námorné odvetvie a ekosystémy má predstavovať skutočný prínos k posilneniu inovačných ekosystémov a podnecovaniu spolupráce v rámci vedomostného trojuholníka s cieľom urýchliť zavádzanie nových technológií a prístupov a podporiť vývoj udržateľnejších produktov a metód, najmä pokiaľ ide o rybársky výstroj. Vytvorenie celoeurópskeho medziodborového spoločenstva partnerov vedomostného trojuholníka by pomohlo propagovať víziu modrého hospodárstva a podporiť celosvetovú konkurencieschopnosť európskej morskej a námornej vedy a technológie. Takáto komunita by pomohla priniesť na trh inovačné projekty modrej vedy a technológie, ktoré by poskytli riešenia naliehavých praktických problémov udržateľnosti a prispeli by k „ekosystémovému modrému hospodárstvu“ nielen na európskej, ale aj na celosvetovej úrovni. ZIS zamerané na vodné hospodárstvo, morské a námorné odvetvie a ekosystémy by viedlo k lepšiemu riadeniu interakcií človeka s vodnými a morskými ekosystémami, čo by priamo prispelo k udržateľnému modrému hospodárstvu, ktoré by sa rozvíjalo v rámci ekologických limitov, najmä zabezpečením udržateľného riadenia morských ekosystémov.

III. Synergie a komplementárnosť s existujúcimi iniciatívami

ZIS zamerané na vodné hospodárstvo, morské a námorné odvetvie a ekosystémy vytvára čo najsilnejšie synergie s príslušnými politickými iniciatívami Únie, ako aj v rámci programu Horizont Európa, a na medzinárodnej úrovni komunikuje s príslušnými iniciatívami OSN a cieľmi v oblasti udržateľného rozvoja, najmä s cieľom 6 „Čistá voda a sanitárne opatrenia“, s cieľom 11 „Udržateľné mestá a obce“, s cieľom 13 „Opatrenia v oblasti klímy“ a s cieľom 14 „Život pod vodou“.

ZIS zamerané na vodné hospodárstvo, morské a námorné odvetvie a ekosystémy musí byť v súlade s prioritami stanovenými v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/2184 ⁽²⁹⁾, smernici Európskeho parlamentu a Rady 2008/56/ES ⁽³⁰⁾, smernici Európskeho parlamentu a Rady 2014/89/EÚ ⁽³¹⁾, nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1380/2013 ⁽³²⁾, oznámení Komisie z 10. októbra 2007 o integrovanej námornej politike Európskej únie a v medzinárodných záväzkoch. ZIS zamerané na vodné hospodárstvo, morské a námorné odvetvie a ekosystémy tiež prispieva k prioritám uvedeným v oznámení o Európskej zelenej dohode, najmä pokiaľ ide o stratégiu „z farmy na stôl“, akčný plán nulového znečistenia ovzdušia, vody a pôdy, iniciatívy na lepšie riadenie a zvýšenie kapacity vnútrozemských vodných ciest a stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030.

V rámci niektorých regionálnych stratégií S3 sa určilo niekoľko stratégií v oblasti výskumu a inovácií, ktoré sa zameriavajú na morské a vodné odvetvia a skúmajú nové väzby medzi lokálnym kapitálom, potenciálnymi trhmi a spoločenskými výzvami prostredníctvom zapojenia veľkého súboru aktérov z podnikateľskej oblasti.

Musí sa zabezpečiť silná komplementárnosť so zložkami programu Horizont Európa a má sa vyhnúť duplicitě, najmä pokiaľ ide o:

1. možnú misiu „zdravé oceány, moria, pobrežné a vnútrozemské vody“;
2. relevantné európske partnerstvá, najmä partnerstvá „Klimaticky neutrálne, udržateľné a produktívne modré hospodárstvo“, „Záchrana biodiverzity v záujme ochrany života na zemi“, „Voda pre všetkých“, „Prechod na čistú energiu“, „Podpora mestskej transformácie“, „Potravínové systémy“ a „Výskum a inovácie v oblasti Stredozemia“ (Horizont 2020);
3. všetky klastre piliera II „Globálne výzvy a konkurencieschopnosť európskeho priemyslu“;
4. výskumné infraštruktúry a
5. EIC.

Má sa zabezpečiť silná komplementárnosť s Európskou investičnou bankou (ďalej len „EIB“) a BlueInvest pri zavádzaní sľubných inovácií a vyhnúť sa duplicitě.

IV. Záver

ZIS zamerané na vodné hospodárstvo, morské a námorné odvetvie a ekosystémy je najvhodnejšie na riešenie závažných hospodárskych, environmentálnych a spoločenských výziev uvedených v tomto dodatku. Toto ZIS je potrebné najmä na posilnenie inovačných ekosystémov v celej Európe, ktoré riešia výzvy súvisiace s vodou, na odbornú prípravu ďalšej generácie inovátorov a podnikateľov a na hľadanie a podporu inovačných riešení týchto výziev.

ZIS zamerané na vodné hospodárstvo, morské a námorné odvetvie a ekosystémy:

1. zmiernuje fragmentáciu inovačného prostredia vodného hospodárstva a morského a námorného odvetvia prostredníctvom podpory vytvárania inovačných ekosystémov, v ktorých sa budú spájať aktéri a siete naprieč odvetviami a odbormi na úrovni Únie, vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni;
2. podporuje integrovaný a medziodborový prístup prostredníctvom spolupráce medzi inštitúciami vysokoškolského vzdelávania, výskumnými organizáciami, inovačnými podnikmi, verejnými organizáciami a organizáciami tretieho sektora v odvetviach modrého hospodárstva s cieľom splniť ciele Únie v oblasti zelenej a digitálnej transformácie;
3. spája subjekty a siete naprieč odvetviami a odbormi na úrovni Únie, vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni, najmä vďaka identifikácii relevantnej stratégie S3 a ďalších regionálnych stratégií, ktoré zahŕňajú odvetvia modrého hospodárstva;
4. odborne pripravuje a rozvíja ďalšiu generáciu výskumných pracovníkov a inovátorov v odvetviach modrého hospodárstva tým, že im poskytuje potrebné podnikateľské a technologické zručnosti, ktoré sú nutné pre udržateľný a konkurencieschopný rozvoj;

⁽²⁹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/2184 zo 16. decembra 2020 o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu (Ú. v. EÚ L 435, 23.12.2020, s. 1).

⁽³⁰⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/56/ES zo 17. júna 2008, ktorou sa ustanovuje rámec pre činnosť Spoločenstva v oblasti morskej environmentálnej politiky (rámcová smernica o morskej stratégii) (Ú. v. EÚ L 164, 25.6.2008, s. 19).

⁽³¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/89/EÚ z 23. júla 2014, ktorou sa ustanovuje rámec pre námorné priestorové plánovanie (Ú. v. EÚ L 257, 28.8.2014, s. 135).

⁽³²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1380/2013 z 11. decembra 2013 o spoločnej rybárskej politike, ktorým sa menia nariadenia Rady (ES) č. 1954/2003 a (ES) č. 1224/2009 a zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 2371/2002 a (ES) č. 639/2004 a rozhodnutie Rady 2004/585/ES (Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013, s. 22).

5. prispieva k vypracovaniu vhodných rámcových podmienok umožňujúcich premenu nápadov na nové technológie a sociálne inovácie, ako aj ich trhové využitie, s cieľom zlepšiť kvalitu života občanov Únie a priniesť im úžitok;
 6. vytvára synergie s ostatnými európskymi partnerstvami, misiami, EIC, EIB a BlueInvest s cieľom rozšíriť inovácie, umožniť ostatným odvetviam udržateľným spôsobom prosperovať a zvýšiť trhové využitie a spoločenské prijatie inovačných riešení; a
 7. posilňuje postavenie Únie ako globálneho aktéra v oblasti vedy o oceánoch, riadenia vnútrozemských vôd a ochrany a obnovy ekosystémov.
-